158/1849. C

N°638 – 79 – 1850

10110

649.

辣丁字文

GRAMMATICA LATINA

AD USUM SINENSIUM

JUVENUM

A

BIBLIOTECA NACIONAL DE LISBOA

J. A. GONSALVES

CONGREGATIONIS MISSIONIS

PRESBYTERO POST LONGAM EXPERIENTIAM REDACTA ET

MACAO

IN REGALI COLLEGIO SANCTI JOSEPH

FACULTATE REGIA

TYPIS MANDATA.

ANNO MDCCCXXVIII.

Le 1/50 218
COMPRA
R. 187093

CAPUT I. ALPHABETUM (a) 一章字母

小字

a b c d e f g h i j

k l m n o p q r s t

u v x y z.

有音之字 a e i o u y 其餘無音

大字

A B C D E F G H I

J K L M N O P Q R

S T U V X Y Z.

寫樣翻篇

(a) Præmittitur Alphabetum, sine quo Sinensis Juvenis Grammaticam aggredi nequiret.

a b c d e f g h
i j k l m n o p
q r s t u v x y z

A B C D E F G H
I J K L M N O P Q
R S T U V X Y Z

Parce mihi Domine.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

C. I. ALPHABETUM. 一章字母

§ II.

二 二字一音

A	e	i	o	u
Ba	be	bi	bo	bu
Ca	ce	ci	co	cu
Da	de	di	do	du
Fa	fe	fi	fo	fu
Ga	ge	gi	go	gu
Gua	gue	gui	„	„
Ha	he	hi	ho	hu
Ja	je	ji	jo	ju
La	le	li	lo	lu
Ma	me	mi	mo	mu
Na	ne	ni	no	nu
Pa	pe	pi	po	pu
„	„	„	„	qu
Qua	que	qui	quo	„
Ra	re	ri	ro	ru
Sa	se	si	so	su
Ta	te	ti	to	tu
Va	ve	vi	vo	vu
Xa	xe	xi	xo	xu
Za	ze	zi	zo	zu

§ III.

三 三字一音

Ai	ei	,,,	oi	ui
Bai	bei	,,,	boi	bui
Cai	cei	,,,	coi	cui
Dai	dei	,,,	doi	dui
Fai	fei	,,,	foi	fui
Gai	gei	,,,	goi	gui
Hai	hei	,,,	hoi	hui
Jai	jei	,,,	joi	jui
Lai	lei	,,,	loi	lui
Mai	mei	,,,	moi	mui
Nai	nei	,,,	noi	nui
Pai	pei	,,,	poi	pui
Rai	rei	,,,	roi	rui
Sai	sei	,,,	soi	sui
Tai	tei	,,,	toi	tui
Vai	vei	,,,	voi	vui
Xai	xei	,,,	xoi	xui
Zai	zei	,,,	zoi	zui

§ IV.

四 同上

Al	el	il	ol	ul
Bal	bel	bil	bol	bul
Cal	cel	cil	col	cul
Dal	del	dil	dol	dul
Fal	fel	fil	fol	ful
Gal	gel	gil	gol	gul
Hal	hel	hil	hol	hul
Jal	jel	jil	jol	jul
Mal	mel	mil	mol	mul
Nal	nel	nil	nol	nul
Pal	pel	pil	pol	pul
Ral	rel	ril	rol	rul
Sal	sel	sil	sol	sul
Tal	tel	til	tol	tul
Val	vel	vil	vol	vul
Xal	xel	xil	xol	xul
Zal	zel	zil	zol	zul

§. V.

五 同 上

Am	em	im	om	um
Bam	bem	bim	bom	bum
Cam	cem	cim	com	cum
Dam	dem	dim	dom	dum
Fam	fem	fim	fom	fum
Gam	gem	gim	gom	gum
Ham	hem	him	hom	hum
Jam	jem	jim	jom	jum
Lam	lem	lim	lom	lum
Mam	mem	mim	mom	mum
Nam	nem	nim	nom	num
Pam	pem	pim	pom	pum
Ram	rem	rim	rom	rum
Sam	sem	sim	som	sum
Tam	tem	tim	tom	tum
Vam	vem	vim	vom	vum
Xam	xem	xim	xom	xum
Zam	zem	zim	zom	zum

§ VI.

六 同 上

An	en	in	on	un
Ban	ben	bin	bōn	bun
Can	cen	cin	con	cun
Dan	den	din	don	dun
Fan	fen	fin	fon	fun
Gan	gen	gin	gon	gun
Han	hen	hin	hon	hun
Jan	jen	jin	jon	jun
Lan	len	lin	lon	lun
Man	men	min	mon	mun
Nan	nen	nin	non	nun
Pan	pen	pin	pon	pun
Ran	ren	rin	ron	run
San	sen	sin	son	sun
Tan	ten	tin	ton	tun
Van	ven	vin	von	vun
Xan	xen	xin	xon	xun
Zan	zen	zin	zon	zun

C. I. *Alphabetum* 一章字母

§ VII.

七 同上

Ar	er	ir	or	ur
Bar	ber	bir	bor	bur
Car	cer	cir	cor	cur
Dar	der	dir	dor	dur
Far	fer	fir	for	fur
Gar	ger	gir	gor	gur
Har	her	hir	hor	hur
Jar	jer	jir	jor	jur
Lar	ler	lir	lor	lur
Mar	mer	mir	mor	mur
Nar	ner	nir	nor	nur
Par	per	pir	por	pur
Rar	rer	rir	ror	rur
Sar	ser	sir	sor	sur
Tar	ter	tir	tor	tur
Var	ver	vir	vor	vur
Xar	xer	xir	xor	xur
Zar	zer	zir	zor	zur

§. VIII.

八 同上

As	es	is	os	us
Bas	bes	bis	bos	bus
Cas	ces	cis	cos	cus
Das	des	dis	dos	dus
Fas	fes	fis	fos	fus
Gas	ges	gis	gos	gus
Has	hes	his	hos	hus
Jas	jes	jis	jos	jus
Las	les	lis	los	lus
Mas	mes	mis	mos	mus
Nas	nes	nís	nos	nus
Pas	pes	pis	pos	pus
Ras	res	ris	ros	rus
Sas	ses	sis	sos	sus
Tas	tes	tis	tos	tus
Vas	ves	vis	vos	vus
Xas	xes	xis	xos	xus
Zas	zes	zis	zos	zus

§ IX. 九 同上

Ax	ex	ix	ox	ux
Nax	nex	nix	nox	nux
Ab	eb	ib	ob	ub
Ac	ec	ic	oc	uc
Ad	ed	id	od	ud
At	et	it	ot	ut

§ X.

十 同上

Bla	ble	bli	blo	blu
Cla	cle	cli	clo	clu
Fla	fle	fli	flo	flu
Gla	gle	gli	glo	glu
Pla	ple	pli	plo	plu
Bra	bre	bri	bro	bru
Cra	cre	cri	cro	cru
Dra	dre	dri	dro	dru
Fra	fre	fri	fro	fru
Gra	gre	gri	gro	gru
Pra	pre	pri	pro	pru
Tra	tre	tri	tro	tru
Vra	vre	vri	vro	vru
Cha	che	chi	cho	chu
Pha	phe	pho	phi	phu
Tha	the	tho	thi	thu

§ XI. 十一 四字一音

Fran	fren	frin	fron	frun
Bras	bres	bris	bros	brus
Cras	cres	cris	cros	crus
Fras	fres	fris	fros	frus
Gras	gres	gris	gros	grus
Pras	pres	pris	pros	prus
Tras	tres	tris	tros	trus
Vras	vres	vris	vros	vrus

C. I. Alphàbetum 一章字母

§. XII. *Diphthongi.*

十二 二音並作一音

Au	bau	,,,	ĉau	lau
Mau	nau	pau	ṡau	tau
Eu	beu	ceu	deu	leu
Meu	nẹu	peu	seu	teu
Ou	bou	,,,	ĉou	dou
Pou	rou	sou	tou	vou

Æ	(AE)	æ	(ae)
Œ	(OE)	œ	(oe)

§ XIII.

一二音之句	三音之句	四五音之句
Ar–bor 樹	A–lĭ–us	A-bla-tīvus
Be–ne 好	An–cīl–la	Ad-je-ctī-vum
Bo–na	A–nĭ–mans	Ad ver-bĭ-um
Ca–sus	Da tī vus	An to nĭ us
Cœ–lum	Fi lĭ us	Con jun ctĭo
Co–lor	Gra vĭ or	Fa ci lĭ ter
Con–stans	Jus tā rum	Fe mi nī num
Dux	Jus tĭ or	Fir ma mēn tum
Do–mus	La tī na	Ge ni tī vus
Es–to	Lau dā bo	Gram ma tĭ ca
Ho–mo	Ma xĭ mus	Gra vi ō rum
Ma–nus	Mi nĭ mus	Pro no mĭ na
Mi–hi	Mu lĭ er	Sub stan tī vum
Na–vis	O ptĭ mus	U nus quīs que
No–men	Pes sĭ me	Vo cā tī vus
Pri–ma	Plu rĭ mi	Ac cu sa tī vus
Quar–ta	Qui cūn que	Au xi li ā re
Ra–ro	Sa lū ber	Com pa ra tī vus
Re–gnum	Se cūn da	De cli na tĭ o
Ser–vus	Se cū ris	Di le xe rā mus
Tus–sis	Ser vō rum	In di ca tī vus
Urbs	Ter tĭ a	Lau da vis se mus
Vo–bis	U tĭ lis	No mi na tī vus
Ze–lus	Vi ctĭ ma	Sa lu ber rĭ mus

今見六章而習念可也

§. XIV.

Regulæ accentus

一音之句自高如 Te

二音之句第一个高如 Color

若多音之句從末筭第二不高即第三高如 Corpóribus.

— 高也

‿ 底也

Regulæ quantitatis Syllabarum.

有音字後若逢两个無音之

字即高如 secūnda

竝音即高如 exāudi excœ̄co

有音字後若逢有音之字

即底如 filĭus

u 字 q g 两字後不算有音之

字如 alĭqua

Caput. II. 二章諸名变法

Declinatiōnes Nomĭnum.

§ I.

六座 Sex Casus.

初〃	Nominatīvus	誰行
二〃	Genitīvus	〃的
三〃	Datīvus	與誰
四〃	Accusatīvus	到〃
五〃	Voccatīvus	呼〃
六〃	Ablatīvus	從〃

C. II. *Declinatiōnes* 二章

Nomĭna substantīva 諸自立之名

Prīma Declinatĭo 第一變法

Nomen feminīnum 陰類之名

Singulāris 单数			*Plurālis* 多数	
Nom. Ancīll	–a	奴婢	Ancīll	–æ 奴婢們
Gen.	–æ	〱的		–ārum
Dat.	–æ	與奴婢		–is
Acc.	–am	〱		–as
Voc. ó	–a	〱	ó	–æ
Abl. ab (a)	–a	被〱	ab	–is

Exĕmpla 下放此

Grammatĭca, æ 話規 *Mathīas, æ* m. 人名

voc. *ó Mathía*

Hora, æ 時辰 Caret plurāli 無多数

(a) præpositĭo 前辞不变亦有管四座者

Nominum 名變法

Secūnda Declinatĭo 第二變法

Nomen masculīnum 陽類之名

Singulāris 单数			*Plurālis* 多数	
N.	Serv-us 奴才			Serv -i
G.	-i			-ōrum
D.	-o			-is
Ac.	-um			-os
V. ó	-e		ó	-i
A. a	-o		a	-is

Exēmpla 下放此

Antonĭus, ii 人名 *ó Antōni*

Filĭus, ii 兒子 *ó Fili*

Vir, ri 男人 *ó vir* *Paradīsus, i* 地堂

C. II. *Declinatiōnes.*

副二變法 *Nomen neutrum* 無類之名

	Sing.	*Plur.*
N.	Regn -um 國	Regn -a
G.	-i	-ōrum
D.	-o	-is
Ac.	-um	-a
V. ó	-um	ó -a
A. a	-o	a -is

Cælum, i 天 *plur. Cæli, orum* m.

Firmamēntum, i 空氣 基

Tertĭa Declinatĭo 第三變法

Nomen m.

N.	Col -or 顏色	Col -ōres
G.	-ōris	-ōrum
D.	-ōri	-orĭbus
Ac.	-ōrem	-ōres
V. ó	-or	ó -ōres
Ab. a	-ōre	a -orĭbus

Arbor, ŏris f. 樹 *mulĭer, ĕris* f. 婦 *homo, ĭnis* m. 人

Declinatĭo, ōnis f. 变法 *dux, cis* m. 領頭

Nominun 名變法

Nomen f.

	Sing.			*Plur.*
N.	Nav -is 船			-es
G.	-is			-ĭum
D.	-i			-ĭbus
Ac.	-em			-es
或 *vèl* (a)	-im			
V. ó	-is		ó	-es
A. a	-e, l. -i		a	-ĭbus

Clavis 鑰 *Febris* 發熱 *Pelvis* 盆 *Puppis* 船尾
Turris 塔 ut supra 変同上。*Secūris* 斧 *Silis* 渴
Tussis 嗽 *Vis* 力 *Ac.* - *im A.* –*i*

Vis plur. Vires. ĭ*um*

(a) Conjunctio 接辞。不変 vèl 亦作 l.

C. II. *Declinationes.* 二章

副三變法 *Nomen n.*

	Sing.			*Plur.*
N.		Corp–us 身。体		-ŏra
G.		-ŏris		-ŏrum
D.		-ŏri		-orĭbus
Ac.		-us		-ŏra
V.	ó	-us	ó	-ora
A.	a	-ŏre	ā	-orĭbus

Nomen, ĭnis 名 *genus, ĕris* 類 *animans, lis* 牲

Quārta Declinatĭo 第四变法

Nomen m.

N.		Curr -us 車		-us
G.		-ûs		-ŭum
D.		-ui		-ĭbus
Ac.		-um		-us
V.	ó	-us	ó	-us
A.	a	-u	a	-ĭbus

Casus 倒。座 *fructus* 果 *manus* f. 手

Nominum 名变法

Nomen f.

	Sing.			*Plur.*
N.		Dom -us 房。家		-us
G.		-i, l. -ûs,		-ōrum, l. -ŭum
D.		-ui		-ĭbus
Ac.		-um		-os, l. -us
V.	o	-us	ó	-us
A.	a	-o, l. - u	a	-ĭbus

Quīnta Declinatĭo 五变法

Nomen f.

N.		Res 物。事		Res
G.		rei		rerum
D.		rei		rebus
Ac.		rem		res
V.	ó	res	ó	res
A.	a	re	a	rebus

dies 日子 *specĭes* 類 *fides, ĕi* 信德

§. *II.*

Nomina Adjectiva 倚賴之名
Prima Declanatio 第一变法

	Sing.		*Plur.*
	m. f. n.		
N.	Just -us, a, um 公道的		Just -i, æ, a
G.	—i, æ, i		—ōrum, ārum, ōrum
D.	—o, æ, o		—is
Ac.	—um, am, um		—os, as, a
V.	ó —e, a, um		ó —i, æ, a
A.	a —o, a, o		a —is

Latinus, a, um 辣丁國的 *primus, a, um* 第一个
reliquus, a, um 餘的 *meus, a, um* 我的
voc. mi, l. meus, mea, meum.
tuus 你的 *suus* 自巳的 *noster, tra, trum* 我們的
vester 你們的 倚賴的相对自立的

N.	*Justus*	*servus,*	*justa*	*ancilla.*	*justum*	*regnum*
G.	*- i*	*- i*	*- æ*	*- æ*	*- i*	*- i*
D.	*- o*	*o*	*æ*	*- æ*	*o*	*- o*

et cetera 等。亦作 *&c,*

C. II. *Declinationes* 二章

Adjectiva irregularia 出規倚賴之名

Sing.	Plur.
N. Al-ĭus, a, ud 别的	—ĭi, æ, a
G. —īus	—iōrum, ārum, ōrum
D. —ĭi	—ĭis
Ac. —ium, am, ud	—ĭos, as, a
V. ab —io, a, o	ab. —ĭis

Alius currus, alia res, aliud corpus
—īus ——— —īus rei —īus —ŏris
&c.

N. Sol-us, a, um 单他

G. —īus

D. —i

Ac. —um, am, um

Rĕlĭqui casus ut Justus 餘座如公道的

Adjectiva quæ sequūntur sicut Solus 下列倚賴之名如单他

Unus 一个 Ullus 或有 Totus 全的

Nominum 名变法

Sequentĭa carent voccativo 下無五座

Ūter, tra, trum. 两个中那一个

Neuter. 两个都不 Alter, tĕra, tĕrum 别的

Gen. -erĭus

Composĭtum 合凑句

Utĕr-que, tră-que, trŭm-que, 两个都

Secunda Declinatio

Nomen Adjectivum

	Sing.	*Plur.*
N.	Salūb -er, -ris, re 養人的	Salūbr -es, ĭa
G.	-ris	-ĭum
D.	-ri	-ĭbus
Ac.	-rem, re	-es, ĭa
V.	ó -er, ris, re	ó -es, ĭa
A.	ă -ri	a -ĭbus

C. II. *Declinatiōnes.* 二章

Tertia Declinatio.

Nomen Adjectivum.

Sing. m. f. n.		*Plur.*
N.	Grav -is, e 重的	-es, ĭa
G.	-is	-ĭum
D.	-i	-ĭbus
Ac.	-em, e	-es, ia
V. ó	-is e	ó -es, ia
A. a	-i	a -ĭbus

Omnis, e 各衆 *brevis, ve* 断的 *levis, e* 輕的

Gravis currus, gravis navis, grave corpus.

Nomen Comparatīvum 比較之名

N.	Gravĭ -or, -us 更重的	-ōres, ra
G.	-ōris	-ōrum
D.	-ōri	-orĭbus
Ac.	ōrem, us	-ōres, ra
V. ó	or, us	ó -ōres, ra
A. a	ōre, l. -ōri	a -orĭbus

Brevĭ -or, us 更断的 *levĭor, us* 更輕的

Nominum 名變法

Quarta Declinatio.

Nomen Adjectivum

Sing.			
N.	Const -ans 恆心的		Plurālis ut Gravis.
G.	-āntis		
D.	-ānti		
A.	-āntem, ans		
V.	ó -ans		
A.	a -ānte, l. anti		

Incōnstans 不恆心的

Constans homo, constans mulier, constans genus.

§. *III.*

Pronomĭna 諸指名

	Sing.		Plur.
N.	Ego 我		Nos. 我們
G.	mei		nos-trum, l. tri
D.	mihi, l. mi		nobis
Ac.	me		nos
A.	a me	a	nobis

C. II. *Declinationes.* 二章

Sing.			*Plur.*	
N.	Tu	你	Vos	你們
G.	tui		ves -trum, l. tri	
D.	tibi		vobis	
Ac.	te		vos	
V.	o tu		o vos	
A.	a te		a vobis	

N.	Ill -e, a, ud	他	-i, æ, a	他們
G.	-ius		-ōrum, ārum, ōrum	
D.	-i		-is	
Ac.	-um, am, ud		-os, as, a	
V.	o -e, a, ud		o -i, æ, a	
A.	ab -o, a, o		ab -is	

N. *Ipse, a, um* 自已 *Ac. -um, am, um.* voc. *ó -e, a, um*

Reliqua ut Ille. 其餘如他

Nominum 名变法

Singularis èt (a) *Pluralis.*

G. Sui 自巳的 Dat. sibi, Ac. se, Abl. a se

Sing.	*Plur.*
N. Hic, hæc, hoc 這个	Hi, hæ, hæc
G. hujus	horum, harum, horum
D. huic	his
Ac. hunc, hanc, hoc	hos, has, hæc
Abl. ab hoc, hac, hoc	ab his

N. Is, ea, id 他。這个	Ii, l.ei, eæ, ea
G. ejus	eōrum, eārum, eōrum
D. ei	eis, l. iis
Ac. eum, eam, id	eos, eas, ea
A. ab eo, eā, eo	ab eis, l. iis

N. Idem, eădem, idem 相同 G. ejūsdem. D. &c *ut* Is 等如他

(a) èt 亦作 & 及也

C. II. *Declinationes* 二章

Sing.	Plur.
N. Qui, æ, od 所。他	Qui, æ, æ
G. Cujus	quorum, quarum, quorum
D. Cui	quibus l. quis l. queis
Ac. quem, quam, quod	quos, as, æ
A. a quo, qua, quo	a quibus
l. *tantùm* (b) 单 quî	

Composîta. 合奏之句

N. Qui-dam, quæ-dam qnod-dam, l. quid-dam 某人	Qui-dam, quæ-dam, quæ dam
G. Cujūs-dam	quorūn-dam, quarūn-dam, quorūn-dam.
D. Cuî-dam	quibūs-dam, l. quisdam
Ac. quen-dam, quan-dam, quod-dam l. quid-dam	quos-dam, quas-dam, qnæd-am
A. a quodam, quadam, quodam, l. *tamtùm* quidam	a quibūs-dam, l. quis-dam

Qui-cūnque, quæcūnque, quodcūnque 不句誰

(b) Abverbium 狀辞。不变

Nominum. 名變法

Sing.

N. Quis l. qui, quæ, l. qua, quod l. quid 誰。何

G. Cujus

D. Cui

Reliqui casus ut Qui.

Composita.

Quis-que, quæ-que, quod-que l. quid-que 各人

Ali-quis l. aliqui, aliqua, aliquod l. aliquid 些

Unus-quisque, unaquæque, unumquodque 每一个

l. unumquidque. G. uniuscujusque, &c.

Plur.

N. Amb-o, æ, o 他們两个		
G. —ōrum, ārum, ōrum		
D. —ōbus, ābus, ōbus	Duo	二
Ac. —os, l. —o, as, o	*ut* Ambo	
V. ó —o, æ, o		
A. ab —ōbus, ābus, ōbus		

C. II. *Declinationes.* 二章

§. IV.

Comparatīva 比較之名

Adjectiv.	*Comparativ.*	*Superlatīvum.* 至極的
Just-us 公道的	-ĭor 更公道	-issĭmus 至公道
Constans	contantior	constantissimus
Fac-ĭlis 容易的	-ilĭor	-illĭmus
Salūber	-brĭor	-berrĭmus

Altus, a, um 高的 *sapĭens, tis* 博李 *diffĭcĭlis, e* 难的

Asper, era, um 粗糲的 *-erĭor*, *-errimus*

Irregularia 出規者

Bonus 好的	melĭor 更好的	optĭmus 至好的
Malus 惡的	pejor	pessĭmus
Magnus 大的	major	maxĭmus
Parvus 小的	minor	minĭmus.
Multus 多的	plus, ris	plurimus

Nominum 名變法

Adverbium.		*Comparat.*		*Superlat.*	
Justè	公道樣	–iùs	更公道	–issĭmè	至公道
Facilĭtèr	容易〃	–liùs		–llĭmè	
Salubrĭtèr	有益〃	–brius		–berrĭmè	
Altè	高樣	*sancte*	聖樣	*citò*	快樣

Irregularia 出規者

Benè	好樣	melĭus	optĭmè
Malè	不好	pejus	pessĭme
Multum	甚	plus	plurĭmum

Caput. III. 三章 辨類之規

Genĕrum Regŭlæ. (a)

§. I.

Sunt FEMININA *nomina.*

一 陰類之名

一規。似一及五变法者 *I°. 1.ª et 5.ª declinationis.*

如 Æqua, æ 牝馬 fides, ĕi 信德

出規者 *Excipiuntur.*

M.

Comēta. æ 彗星 Planēta, æ 政星 Acŏla, æ 本地人

二規。指牝之名 *II°. feminārum*

如 Mulĭer, ĕris 婦 Canis, is 牝犬

三規。城島省名 *III°. civitātum, insulārŭ, et provinciārum.*

如 Olisĭpo, ōnis. Rhodus, i. Epīrus, i.

(a) *Has Sinĭcè tantum tenēre satis vidētur* 列規只念漢文可也

Caput. III. *Genĕrum* 三章

出規者 *Excipiuntur.*

M. Parisĭi, ōrum 城名 | N. Sagūntum, i 府名

四規。樹船名 *IV.° arbŏrum, et navĭum.*

如 Pinus, i 松 Pirus, i 梨

出規者 *Excipiuntur.*

N.

Siler, ĕris 河柳 Suber, ĕris 椶樹

五規。凡末音屬 do, go, io, as, es, is, x, bs, ns, ps, rs.
V.° finīta in . . .

如 Dulcēdo, ĭnis 甜 imāgo, ĭnis 像 lectĭo, ōnis 讀書

ætas, ātis 歲 vulpes, is (b) 狐 vestis, is 衣

nox, ctis 夜 trabs, is 梁 mens, tis 明悟

(b) 此牲不分牝牡即作牝。還有幾名放此

Regulæ	辨類

出規者 — *Excipiuntur.*

M.				N.	
Ordo, ĭnis	次序	ligo, ōnis	狠頭	Vas, sis	盆
pes, dis	足	limes, ĭtis	界	œs, ris	銅
paries, ĕtis	墻	ensis, is	腰刀	animans, tis	牲
collis, is	小山	ignis, is	火		
vermis, is	虫	sanguis, ĭnis	血		
calix, ĭcis	爵	codex, ĭcis	卷		
grex, gis	群	serpens, tis	蛇		
dens, tis	牙	ſons, tis	泉		
mons, tis	山	pons tis	橋梁		

Caput. III. *Genĕrum* 三章

§ II.

Sunt MASCULINA *nomina.*

二 陽類之名

一規。似二三及四变法 *I.° Similia masculinis 2.æ 3.æ et 4.æ declinationis.*

如 Equus, i 牡馬 Odor, ōris 香 fructus, us 果

出規者 *Excipiuntur.*

F.				N.	
Methŏdus, i	法子	Synŏdus, i	会議	Virus, i	毒
Arbor, ŏris	樹	acus, us	針	pelăgus, i	大海
Manus, us	手			cor, dis	心

二規。指牡之名 *II.° masculorum.*

如 Vir, ri 男人 canis, is 牡犬

Regulæ 辨類

三規。河及八方之名 III.o *fluviorum, et ventorum.*

如 Tagus, i 河名 Oriens, tis 東

四規。凡末音屬 o, on, er, os.

IV.o *finita in ....*

如 Sermo, ōnis 話 agon, ōnis 比武 ager, gri 田

flos, oris 花

出規者 *Excipiuntur.*

F.		N.			
Sindon, ŏnis	白禪	uber, ĕris	奶頭	iter, inĕris	路
dos, tis	妆奩	cadaver, ĕris	尸	os, oris	口
caro, nis	肉	os, ossis	骨		

Caput. III. *Genĕrum* 三章

§. III.

Sunt NEUTRA *nomina.*

三無類之名

一規。似副二副三变法之名 *I.° Similia neutris 2.æ et 3.æ declinatĭonis.*

如 Templum, i 庙 vulnus, ĕris 傷

出規者 *Excipiuntur.*

M.	F.
Lepus, ŏris 野兎	Virtus, ūtis 德 salus, ūtis 安
mus, ris 鼠	servitus, ūtis 爲奴 tellus, ūris 地
	fraus, dis 詐 pal us, ūdis 湖
	pecus, ŭdis 大牲口

二規。三变法之名其末音屬 a, c, e, l, t, en, ar, ur.

II.° *finita in ....*

Regulæ. 辨類

如 Poëma, ătis 一首詩 monīle, is 項圈
lac, ctis 奶子 vectīgal, ālis 稅 caput, ĭtis 頭
nomen, ĭnis 名 hepar, ătis 蝦 ebur,
ŏris 象牙

出規者 *Excipiuntur.*

M.

Sol, lis 日 sal, lis 塩 pecten, ĭnis 梳 lien, ēnis 臁

三規。不変之名 *III.° indeclinabilia*

如 Cornu, u 角 *plur.* cornŭa, ŭum
genu, u 膝 — — —

§ IV.

INCERTA.

四 陰陽皆可者

Dies, ēi 日子 finis, is 終 corbis, is 筐子
specus, us 洞

Caput. IV. *DECLINATIONES.* 四章

VERBUM AUXILIĀRE. 助言

畧変 Sum, es, fui, esse 是。在。有

INDICATIVUS modus. 直說之辞

Præsens tempus 現在之時

	Sing.		*Plur.*	
一位	*Ego* Sum	我是	*Nos* sumus	我們是
二位	*Tu* es	你〻	*Vos* estis	你〻〻
三位	*Ille* est	他〻	*Illi* sunt	他〻〻

Præterĭtum imperfĕctum. 向是

一位	Er -am	那時我是	-āmus
二位	-as	〻〻你〻	-ātis
三位	-at		-ant

Perfĕctum 过去之時

Fu -i	我是了	-ĭmus
-īsti		-īstis
-it		-ērunt, I ēre

Plūsquam 向時已先

Fuĕr-am	我那時先是	-āmus
-as		-ātis
-at		-ant

Verbōrum 言变法

Futūrum 将來

Sing.		*Plur.*
Er-o	我後來是	—ĭmus
—is		—ĭtis
—it		—unt

Imperatīvus 命之辞

Es, l. esto	你是	este, l. estōte	你們是
esto	他〃	sunto	他〃〃

CONJUNCTIVUS. 旁説之辞

Præsens.

Si Sim	若我是	simus
sis		sitis
sit		sint

Præterĭtum imperfēctum.

Si Ess-em	若那時我是	—ēmus
—es		—ētis
—et		—ent

Perfēctum.

Si Fuĕr-im	若我是了	—ĭmus
—is		—ĭtis
—it		—int

C. IV. *Declinatiōnes* 四章

Sing. *Plur.*

Plusquam.

Si Fuïss–em 若我那時先是 –ēmus
–es –ētis
–et –ent

Futūrum.

Cùm Fuĕr–o 多咱我是
–is

Reliqua ut Perfectum 其餘如过去之時

INFINITIVUS 不定位之辞

Præs. et imp. *Perf. et plusq.*

Esse 是 Fuisse 是了

Participium futūrum. 將來之名

Futūrus, a, um (a) 將來者

(a) *futurus sum* 我將要是
–eram 那時我將要是
–fui 我先〻〻〻
–&c. 等。除命之辞

Verborum 言變法

Futūrum.

Fore l. futūrum, am, um esse l. fuisse 後來是

Verbum Compositum. 合奏之言

Ad-sum, -es, -fui, -ĕsse 在此

Exercitatiōnes; vide cap. VI. §. 1. 演習見六章一

§. I.

Prima Declinatio 第一変法

VERBUM ACTIVUM 行言

畧変 Laud-o, -as, -avi, -ātum, -āre 讃美

INDICATIVUS 直説之辞

Præsens

Sing.		*Plur.*
Laud-o	我讃美	-āmus
-as		-ātis
-at		-ant

Imperfĕctum.

Laud-ābam	我那時賛美	-abāmus
-ābas		-abātis
-ābat		-ābant

Perfectum.

Laudāv-i	我賛美了	-īmus
-īsti l. dāsti		-īstis l. dāstis
-it		-ērunt l. -ēre

C. IV. *Deçlinationes* 四章

Plūsquam.

Sing.		*Plur.*
Laudav-ĕram	我那時先賛美	—erāmus
—ĕras		—erātis
—ĕrat		—ĕrant

Futūrum.

Laud-ābo	我後來賛美	—abĭmus
—ābis		—abĭtis
—ābit		—ābunt

Imperatīvus.

Laud-a l. āto 你賛美罷 -āte l. atōte

—āto 他〱〱〱 —ānto

CONJUNCTIVUS 直說之辞

Præsens.

Si Laud—em	若我賛美	—ēmus
—es		—ētis
—et		—ent

Imperfectum.

Si Laud-ārem	若那時我賛美	—arēmus
—āres		—arētis
—āret		—ārent

Verborum 言變法

Perfectum.

Si Laudav–ĕrim 若我贊美了 –erĭmus
–ĕris –erĭtis
–ĕrit –ĕrint

Plusquam.

Si Laudv-īssem 若那時我先贊美 -issēmus
-īsses -issētis
-īsset -īssent

Futurum.

Cùm Laudav-ĕro l. -ĕrim 多咱我贊美
-ĕris *Reliqua ut Perfĕctum*

INTINITIVUS.

Præs. et imp. *Perf. et plusq.*
Laudāre 贊美 Laudavisse 贊美了

Participium futurum.

Ladatūrus, a, um (a) 將贊美者

Futurum.

Laudatūrum, am, um esse l. fuīsse 後來贊美

(a) Laudaturus sum 我將要贊美
—— eram 〱那時將要贊美
—— fui 〱先將要贊美
&c. 等。除命之辞

C. IV. *Declinatiōnes* 四章

Gerundia.

Laud-āndi 贊美的 —āndo 贊美

ad Laudandum 爲贊美

Supīnum 倒之句

Laudātum 贊美

Participium præsēns 現在之名

Laudans, tis 贊美者

Conjugāta 相近之名

Laus, dis 贊美之言 laudatio, ōnis 贊美之事

Laudātor, ōris 贊美之人 laudātrix, īcis 贊美之女人

VERBUM PASSIVUM 受言

Laudor, āris, ātus sum āri 被贊美

INDICAT.

Sing.		*Plur.*
Laud—or	我被贊美	—āmur
—āris l. āre		—amĭni
—ātur		—āntur

Verborum 言變法

Imperf.

Sing.		*Plur.*
Laud–ābar	我那時被賛美	–abāmur
–abāris l. abāre		–abamĭni
–abātur		–abāntur

Participium prœterĭtum.

Laudātus, a, um 被賛美了

Perf.

– – – sum, l. fui	我被賛美了	–ti, æ, a sumus l. fuĭmus
– – – es, l. fuīsti		– – – estis l. fuīstis
– – – est, l. fuit		– – – sunt l. fuērunt

Plusq.

– – – eram l. fuĕram	– – – erāmus l. fuerāmus
– – – eras l. fuĕras	– – – erātis l. fuerātis
– – – erat l. fuĕrat	– – – erant l. fuĕrant

Fut.

Laud–ābor	–abĭmur
–abĕris l. abĕre	–abimĭni
–abĭtur	–abūntur

Imperat.

Sing.	*Plur.*
Laud–āre l. ātor	–amĭni l. amĭnor
–ātor	–āntor

CONJUNCT.

Laud–er	–ēmur
–ēris l. ēre	–emĭni
–ētur	–ēntur

Imperf.

Laud-ārer	–arēmur
–arēris l. arēre	–aremĭni
–arētur	–arēntur

Perf.

Laudātus, a, um sim l. fuĕrim	–ati, æ, a simus l. fuerĭmus
- - - sis l. fuĕris	- - - sitis l. fuerĭtis
- - - sit l. fuĕrit	- - - sint l. fuĕrint

Plusq.

Laudatus, a, um essem l. fuĭssem	–ati, æ, a essēmus l. fuissēmus
- - - esses l. fuĭsses	- - - esētis l. fuissētis
- - - esset l. fuĭsset	- - - essent l. fuĭssent

Fut.

Laudatus, a, um fuĕro l. fuĕrim

Reliqua ut Perfectum.

Verborum 言變法

INFINIT.

Præs. et imperf.
Laudāri

Perf. et plusq.
Laudātum, am, um esse l. fuīsse

Part. ful.
Laudāndus, a, um (a) 該贊美者

Fut.
Laudātum iri l. laudāndum, am, um esse
l. fuīsse 該贊美

Supīn. Laudātu 從贊美

Conjugata.

Laudabĭlis, e 可贊美者 Laudabilĭtèr, lĭus 可贊美

Creo, as, avi, ātum, āre 造 Voco . . . 叫

Do, as, dedi, datum, are 給

Verbum Neutrum 自行言 *Deambŭlo* . . . 曠

pass. *Deambulatur* 人曠 *deambulabātur* 人那時逛

deambulātum est 人逛了

&c.

(a) Laudandus sum 我該贊美
—— eram 〈那時該贊美
—— fui 〈該贊美了
&c.

C. IV. *Declinationes* 四章

Verbum Depōnens 似爱言

Furor, āris, ātus sum, rāri 偷 sup. *atum* part. fut. *ratūrus.*

Secūnda Declinatĭo.

VERBUM ACTIVUM 行言

Monĕo, es, ŭi, ĭtum, ēre 告訴

INDICAT.

Sing.		*Plur.*
Mon–ĕo	我告訴	–ēmus
–es		–ētis
–et		–ent

Imperf.

Mon - ēbam	我那時告訴	–ebāmus
–ebas		–ebātis
–ebat		–ebant

Perf.

Monŭ–i	我告訴了	–ĭmus
–īsti		–īstis
–it		–ērunt l. ēre

Plusq.

Monu-ĕram	我那時先告訴	–erāmus
–ĕras		–erātis
–ĕrat		–ĕrant

Verborum 言变法

Fut.

Sing.		*Plur.*
Mon-ēbo	我後來告訴	—ebĭmus
—ēbis		—ebĭtis
—ēbit		—ēbunt

Imperat.

Mon-e l. ēto	你告訴罷	—ēte l. etōte
—ēto		—ēnto

CONJUNCT.

Mon-ĕam	若我告訴	—eāmus
—ĕas		—eātis
—ĕat		—ĕant

Imperf.

Mon-ērem	若那時我告訴	—erēmus
—ēres		—erētis
—ēret		—ērent

Perf.

Monu-ĕrim	若我告訴了	—erĭmus
—ĕris		—erĭtis
—ĕrit		—ĕrint

Plusq.

Monu-īssem	若那時我先告訴	—issēmus
—īsses		—issētis
—īsset		—īssent

C. IV. *Declinationes* 四章

Monu-ĕro l. ĕrim 多咱我告訴

Reliqua ut Perf.

INFINIT.

Monēre 告訴 Monuisse 告訴了

Part. fut.

Monitū-rus, ra, rum 將告訴者

Fut.

Monitūrum, am, um esse l. fuisse 後來告訴

Gerundia.

Monēndi 告訴的 -ēndo 告訴 -ēndum 爲告訴

Supin.

Monĭtum 告訴

Part. Præs.

Monens, tis 告訴者

Conjugata.

Monĭtum, i 告訴之言 Monitĭo, ōnis 告訴之事

Monĭtor, ōris 告訴之人

Verborum 言變法

Audĕo, ausus sum, ēre 敢 sup. *ausum*, part. fut.*ausūrus*.

Defectīvum 不全之言 *Valĕo, es, ui, ēre* 無恙

Impersonale 单三位之言 *Pœnĭtet, ēbat, ŭit, ēre* 悔

PASSIVUM.

Monĕor, ēris, ĭtus sum, ēri 被告訴

INDICAT.

Sing.		*Plur.*
Mon–ĕor	我被告訴	–ēmur
–ēris l. ēre		–emĭni
–ētur		–ēntur

Imperf.

Mon-ēbar	–ebāmur
–ebāris l. ebāre	–ebamĭni
–ebātur	–ebāntur

Part. Præt.

Monĭtu-s, a, um

Perf.

– – – sum l. fui &c.

Plusq.

– – – eram l. fueram &c.

Fut.

Mon–ēbor	–ebĭmur
–ebĕris l. ebĕre	–ebimĭni
–ebĭtur	–ebūntur

Imperat.

Mon—ēre l. ētor —emĭni l. eminor
—ētor —ēntor

OCNJUNCT.

Sing. *Plur.*

Mon—ĕar —eāmur
—eāris l. eāre —eamĭni
—eātur —eāutur

Imperf.

Mon—ērer —erēmur
—erēris l. erēre —eremĭnĭ
—erētur —erēntur

Perf.

Monĭtus, a, um sim l. fuĕrim &c.

Plusq.

— — —essem l. fuissem &c.

Fut.

— — —fuero l. fuerim &c.

INFINIT.

Monēri Monĭtum, am, um esse l. fuisse

Part. fut.

Monēndus, a, um

Fut.

Monĭtum iri l. monēndum, am, um esse l. fuisse.

Verborum 言變法

Supin.
Monĭtu.
Conjugātum.

Monitorĭus, a, um 可告訴的

Habĕo, es, ŭi, ĭtum, ēre 我有

Suadĕo, –, si, sum, – 勸

Tertĭa Declinatĭo.

VERBUM ACTIVUM 行言

Dilĭgo, lĭgis, lēxi, lēctum, ligĕre 爱

INDICAT.

Sing.		*Plur.*
Dilĭg–o 我爱		–ĭmus
–is		–ĭtis
–it		–unt
	Imperf.	
Dilig–ēbam		–ebāmus
–ēbas		–ebātis
–ēbat		–ēbant
	Perf.	
Dilēx–i		–ĭmus
–īsti		–īstis
–it		–ērunt l. ēre

Plusq.

Siug.	*Plur.*
Dilex–ĕram	–erāmus
–ĕras	–erātis
–ĕrat	–ĕrant

Fut.

Dilĭg-am	–ēmus
–es	–ētis
–et	–ent

Imperat.

Dilĭg-e l. ĭto	-ĭte l. ĭtōte
-ĭto	-ūnto

CONJUNCT.

Dilĭg–am	–āmus
–as	–ātis
–at	–ant

Imperf.

Dilig–ĕrem	–erēmus
–ĕres	–erētis
–ĕret	–ĕrent

Perf.

Dilex-ĕrim	–erĭmus
–ĕris	–erĭtis
–ĕrit	–ĕrint

Plusq.

Dilex-īssem	–issēmus
–īsses	–issētis
–īsset	–īssent

Verborum 言变法

Fut.

Sing. *Plur.*

Dilex-ĕro l. ĕrim

Reliqua ut Perf.

INFINIT.

Diligĕre Dilexisse

Part. fut.

Dilectū-rus, ra, rum

Fut.

Dilectūrum, ram, rum esse l. fuīsse

Gerundia.

Diligēndi —ēndo —ēndum

Part. præs. *Supin.*

Dilĭg-ens, —ēntis Dilēctum

Conjugāta.

Dilectio, ōnis 爱之事 Dilēctor, ōris 爱之人

Duco 引 Dico 說 *imperat.* duc, dic

PASSIVUM 受言

Dilĭgor, igĕris, ēctus sum, ĭgi 被爱

INDICAT.

Dilĭg-or 我被爱 —ĭmur

—ĕris l. ĕre —imĭni

—itur —ūntur

Imperf.

Sing.	*Plur.*
Dilig–ēbar	–ebāmur
–ebāris l. ebāre	–ebamĭnī
–ebātur	–ebāntur

Part. præt.

Dilēctus, a, um

Perf.

– – – sum l. fui &c.

Plusq.

– – – eram l. fuĕram &c.

Fut.

Dilĭg–ar	–ēmur
–ēris l. ēre	–emĭni
–ētur	–ēntur

Imperat.

Dilig–ĕre l. ĭtor	–imĭni l. imĭnor
–ĭtor	–ūntor

CONJUNCT.

Dilĭg–ar	–āmur
–āris l. āre	–amĭni
–ātur	–āntur

Imperf.

Dilig–ĕrer	–erēmur
–erēris l. erēre	–eremĭni
–erētur	–erēntur

Verborum 言變法

Perf.

Sing.

Dilĕctus, a, um sim l. fuerim &c.

Plusq.

– – – essem l. fuissem &c.

Fut.

– – – fuero l. fuerim &c.

INFINIT.

Dilĭgi Dilēctum, am, um, esse l. fuisse

Part. fut.

Diligēndus, a, um

Fut.

Dilēctum iri l. diligēndum am, um esse l. fuisse

Supin.

Dilēctu.

Aspĭcio,	*aspĭcis,*	*ēxi,*	*ēctum,*	*icĕre*	望	
Edūco,	*is,*	*xi,*	*ūctum,*	*ĕre*	引	出
Lego	–	*ēgi*	*ēctum*	*ĕre*	讀	
Pono	–	*osui*	*osĭtum*	*onĕre*	安	置
Depon. *Loquor*	*ĕris*	*cūtus*	*sum*	*qui*	說	話
	supin	*cūtum*				

C. IV. *Declinationes* 四章

Quārta Declinatĭo.

VERBUM ACTIVUM 行言

Audĭo, is, īvi, ītum, īre 聽

INDICAT.

Sing.	*Plur.*
Au dĭo 我听	–īmus
–is	–ītis
–it	–ĭunt

Imperf.

Aud-ĭēbam	–iebāmus
–iēbas	–iebātis
–iēbat	–iēbant

Perf.

Audīv -i	–ĭmus
–īsti	–īstis
–it	–ērunt l. ēre

Plusq.

Audiv–ĕram	–erāmus
–ĕras	–erātis
–ĕrat	–ĕrant

Fut.

Aud-ĭam	–iēmus
–ĭes	–iētis
–ĭet	–ĭent

Imperat.

Sing.	*Plur.*
Aud-i l. īto	-īte l. itōte
-īto	-iūnto

CONJUNCT.

Aud-ĭam	-iāmus
-ĭas	-iātis
-ĭat	-ĭant

Imperf.

Aud–īrem	–irēmus
–īres	–irētis
–īret	–īrent

Perf.

Audiv–ĕrim	–erĭmus
–ĕris	–erĭtis
–ĕrit	–ĕrint

Plusq.

Audiv–īssem	–issēmus
–īsses	–issētis
–īsset	-īssent

Fut.

Audiv–ĕro l. ĕrim	*Reliqua ut Perf.*

Infinit.

Andīre	Audivīsse

Part. Fut.

Auditūrus, a, um

C. IV. *Declinationes* 四章

Fut.

Aūditūrum, am, um esse l. fuĭsse

Gerundia.

Aud-iēndi -iēndo -iēndum

Part. præs. *Supini.*

Audĭens ēntis Audītum

Conjugāta.

Auditĭo, ōnis 听之事 Audītus, us 聞官 Audí-tor, ōris 听之人

Auditorĭum, ii 听之処

Defectīvum. *Odi, isti, osus sum, ĭsse* 恨

Supin. *Osum.*

PASSIVUM 受言

Audĭor, īris, ītus sum, īri 被听

INDICAT.

Sing. *Plur.*

Aud-ĭor 我被听 -īmur

-īris l. īri -imĭni

-ītur -iūntur

Verborum 法變言

Imperf.

Sing.	*Plur.*
Aud—iēbar	—iebāmur
—iebāris l. iebāre	—iebamĭni
—iebātur	—iebāntur

Part. præt.

Audītus, a, um

Perf.

— — — sum l. fui &c.

Plusq.

— — — eram l. fuĕram &c.

Fut.

Aud -ĭar	—iēmur
—iēris l. iēre	—iemĭni
—iētur	—iēntur

Imperat.

Aud -īre, l. ītor	—imĭni l. imĭnor
—ītor	—iūntor

CONJUNCT.

Aud -ĭar	—iāmur
—iāris l. āre	—iamĭni
—iātur	—iāntur

Imperf.

Aud -īrer	—irēmur
—irēris l, irēre	—iremĭni
—irētur	—irēntur

Perf.

Audītus, a, um sim l. fuerim &c.

Plusq.

— — — essem l. fuissem &c.

Fut.

— — — fuĕro l. fuĕrim *Relĭqua ut Perf.*

INFINIT.

Audīri Audītum, am, um esse l. fuisse

Part. fut.

Audiēndus, a, um

Fut.

Audītum iri l. Audiēndum, am, um esse l. fuisse

Supin. Audītu.

Vestĭo, is, īvi, ītum, īre 穿衣

Invĕnĭo, ĕnis, ēni, ēntum, enīre 找着

Apĕrĭo, ĕris, ĕrui, ĕrtum, īre 開

Depon. *Molior, īris, ītus sum, īri* 謀

Exercitationes; vide Caput. VI, § 2 演習見六章二

Verborum 言变法

§. II.

Verba irregularia 出規之言

Possum, potes, potŭi, posse 能

[*ex* 從 *Sum, es, fui*]

INDICAT.

Sing.

Possum 我能
potes
potest
possŭmus
potĕstis
possunt

Imp.

Potĕram
—ĕras &c.

Perf.

Potŭi
—ĭsti
—it
—ĭmus &c.

Plusq.

Potuĕram
—ĕras &c.

Fut.

Potĕro
—ĕris &c.

Sing.

Conjunct.

Possim
—sis
—sit &c.

Imp.

Possem
—ses &c.

Perf.

Potuĕrim
—ĕris &c.

Plusq.

Potuĭssem
ĭsses &c.

Fut.

Potuĕro l. ĕrim
—ĕris &c.

Infinit.

Posse: potuĭsse,

C. IV. *Declinationes* 四章

Fero, fers, tuli, latum, ferre. 帶去

INDICAT.
Sing.
Fero
fers
fert
ferĭmus
fertis
ferunt
Imp.
Ferēbam
–ēbas
Perf.
Tuli
–ĭsti
–it
–ĭmus &c.
Plusq.
Tulĕram
–ĕras &c.
Fut.
Feram
–res
–ret
–rēmus &c.
Imperat.
Fer l. ferto
ferto
ferte l. fertōte
ferūnto

Conjunct.
Sing.
Feram
–ras &c.
Imp.
Ferrem
–es &c
Perf.
Tulĕrim
–is &c.
Plusq.
Tulĭssem
–es &c.
Infinit.
Ferre: tulĭsse
part fut.
Latūrus, a, um
Fut.
Latūrum, a, um esse l. fuisse
Gerund.
Ferēndi
–ēndo
–rēndum
Sup.
Latum

Verborum 言变法

Part. præs. Ferens, ēntis

PASSIVUM.

INDICAT.

Sing.

Feror 我被帶
ferris l. ferre
fertur
ferĭmur
ferimĭni
ferūntur

Imp.

Ferēbar
ebāris l. ebāre
ebātur
ebāmur
ebamĭni
ebāntur

Part. præt.

Latus, a, um

Perf.

— — — sum l. fui
&c.

Plusq.

— — — eram l. fuĕram
&c.

Sing.

Fut.

Ferar
–ēris l. ēre
–ētur &c.

Imper.

Ferre l, fertor
fertor
Ferimĭni l. mĭnor
ferūntor

Conj.

Ferar
āris l. –āre &c.

Imp.

Ferr–er
–ērisl. ēre &c.

Perf.

Latus, a, um sim l. fuĕrim.
&c.

Plusq.

- - – essem l. fuissem
&c.

C. IV. *Declinationes* 四章

Fut.	*Fut.*
Latus, a, um fuero l. fuerim &c.	Latum iri l. ferēndum, am, um esse l. fuīsse
Inf.	*Gerund.*
Ferri latum, am, um esse l. fuīsse.	Ferēndi –ēndo –ēndum
Part. fut.	*Sup.* Latu
Ferēndus, a, um	

Ex hoc composita 從此之言

Affĕro, affers, atŭli, alātum, offĕrre 帶來

Defĕro, defers, detŭli &c. 帶去

Neutrŭ Eo, is, ivi, itum, ire. 去

INDICAT.

Sing.	*Sing.*
Eo is it imus itis eunt	*Plusq.* Ivĕram –as &c.
Imp.	*Fut.*
Ibam –as &c.	Ibo ibis &c.
Perf.	*Imperat.*
Ivi –īsti &c.	I l. ito ito ite l. itōte eūnto

Verborum 言變法

Sing.	*Sing.*
Conj.	*Inf.*
Eam	Ire ivīsse
eas &c.	*Part. fut.*
Imp.	Itūrus, a, um
Irem	*Fut.*
ires &c.	Itūrum, am, um isse l. fuisse
Perf.	*Gerund.*
Ivĕrim &c.	eŭnd-i, —o, —um
Plusq.	*Part. præs.*
Ivīssem &c.	iens, eŭntis
Fut.	*Sup.*
Ivĕro l. ivĕrim &c.	Itum

Ex hoc composita

Redĕo, is, ivi, itum, ire 回來

Fransĕo ———————— 過去

Volo, vis, volŭi, velle 要

INDICAT.

Sing.	
Volo	volŭmus
vis	vultis
vult	volunt

Sing.
Imp.
volēbam &c.
Perf.
volŭi &c.
Plusq.
voluĕram &c.
Fut.
volam
-es &c.
Conj.
velim
—is
—it
—īmus
—ītis
—lint

Sing.
Imp.
vellem
—es &c.
Perf.
voluĕrim &c.
Plusq.
voluīssem &c.
Fut.
voluĕro l. ĕrim &c.
Inf.
velle voluīsse
Part. præs.
volens, ēntis

Nolo, nonvis, nolŭi, nolle 不要

INDICAT.
Nolo
nonvis
nonvult
nolŭmus
nonvūltis
nolunt
Imperat.
Noli l. nolīto
nolīto

nolīte l. nolitōte
nolūnto
Conj.
Nolim
—is &c.
Imp.
Nolem
—es &c.
Relīqua ut Volo.

Verborum 法變言

Malo, mavis, malŭi, malle 要寧

INDICAT.
Malo
mavis
mavult
malŭmus
mavultis
malunt

Conj.
Sing.
Malim
—lis &c.
Imp.
mallem
—es &c.

Reliqua ut Volo.

Facĭo, is, feci, factum, ĕre 作

Imperat. fac.

PASSIV.

Fio, is, factus sum, fiĕri 成

INDICAT.
Sing.
Fio
fis
fit
fimus
fitis
fiunt
Imp.
Fiēbam
bas &c.
Fut.
Fiam
fies &c.

Imperat.
Fi
fite l. fitōte
Conj.
fiam
—as &c.
Imp.
fiĕrem &c.
Inf.
Fiĕri
Reliqua ut Dilĭgor

Exercitationes; vide C. VI. 3 演習見六章三

Caput. V. *Præterita* 五章畧変

PRIMÆ DECLINATIONIS 第一變法

Neco	cāvi	cātum, l. cŭi		ctum	殺
Do	dedi	datum			給
Sto	stĕti	statum			站住
Adsto	—	—	l. stĭtum		在旁
Cubo	bŭi	bĭtum			臥
Sono	nui	nitum			响
Domo	mui	mitum			調熟
Plico	cui	cĭtum l. cāvi		cātum	疊
Supplĭco	cāvi	cātum			懇求
Veto	tui, l. tavi		tĭtum		禁止
Seco	cui	ctum			砍
Juvo	uvi	utum, l. uvāvi		uvātum	帮
Ajuvo	—	—	—	—	〃
Lavo	avi	otum, l. autum, l. avātum			洗
Mico	ui				發光

Ex iis composita ea sequuntur 從此者倣此

Irregularia 出規之言

SECUNDÆ DECLINATIONIS 第二變法

Docĕo	cŭi	ctum		教
Augĕo	uxi	uctum		增
Tenĕo	nŭi	ntum		拿起
Astinĕo	—	—		不行
Cavĕo	avi	autum		小心
Favĕo	—	—		向人
Delĕo	ēvi	ētum		滅
Implĕo	—	—		滿
Sedĕo	edi	essum		坐
Vidĕo	idi	isum		見
Prandĕo	ndi	nsum		吃早飯
Spondĕo	spopōndi	sponsum		許下
Manĕo	nsi	nsum		在
Ridĕo	isi	isum		笑
Audeo		ausus	sum	敢
Gaudĕo		avisus	sum	歡
Soleo	lui, l.	lĭtus	sum	慣

C. V. *Præterita* 五章畧変

Jubĕo	ussi	ussum	命
Cĭĕo	ivi	itum	招惹
Fovĕo	ovi	otum	保
Movĕo	——	——	動
Studĕo	ui		用心
Silĕo	ui		不言
Mœrĕo	ui		發悶
Tumĕo	ui		瘇
Reor	atus sum		想
Fatĕor	assus sum		承認
Confiteor	essus sum		〻〻

TERTIÆ DECLINATIONIS 第三變法

Bibo	bi	bitum	盩
Facĭo	feci	factum	作
Conficio	——	fectum	作完
Jacĭo	jeci	jactum	拋

C. V. *Præterita* 五章畧変

Conjĭcĭo	jēci	jēctum		抛。想
Abdo	dĭdi	dĭtum		藏
Cado	cecĭdi	casum		倒下
Cædo	cæcīdi	cæsum		傷
Excĭdo	īdi	īsum		砍
Excīndo	—	—		斷。壞
Findo	—	—		裂
Fundo	udi	usum		潑
Tendo	tetēndi	tensum	l. tentum	張開
Extendo	tendi	—	—	〃〃
Ago	egi	actum		行
Lego	—	ectum		讀
Tango	tetĭgi	tactum		摩
Fugĭo	gi	gĭtum		躲逃
Vello	velli l. vulsi	vulsum		拔
Pello	pepŭli	pulsum		推去
Emo	mi	mptum		買

Irregularia 出規之言

Capĭo	**cepi**	**captum**	取。佔
Accĭpĭo	---	**cēptum**	受
Rumpo	**upi**	**uptum**	破
Parĭo	**pepĕri**	**partum**	娩
Curro	**cucūrri**	**cursum**	跑
Premo	**essi**	**essum**	逼。壓
Cedo	—	—	讓
Gero	—	**estum**	爲。帶
Læedo	**æsi**	**æsum**	傷
Mitto	**isi**	**issum**	遣
Spargo	**rsi**	**rsum**	打散
Aspergo	---	---	洒
Uro	**ussi**	**ustum**	燒
Carpo	**psi**	**ptum**	採
Decerpo	—	—	奪。摘
Scribo	**ipsi**	**iptum**	寫
Sumo	**mpsi**	**mptum**	取

Præterita 五章畧変

Sisto	stĭti	stātum	止
Resīsto	restĭti	restĭtum	逆。拒
Sterno	stravi	stratum	打倒
Peto	tīvi	tītum	求
Tero	trivi	tritum	踏破
Cresco	evi	etum	長大
Agnosco	novi	nĭtum	認
Cupĭo	īvi	ītum	願
Lacesso	sīvi	situm	惹人
Sino	sivi	situm	依
Lino	lini l. livi	litum	抹
Adolēsco	adolēvi	adūltum	長大
Sero	sevi	satum	種
Solvo	solvi	solūtum	解
Iucumbo	bŭi	bĭtum	靠
Gemo	mui	mitum	歎氣
Pono	osŭi	osĭtum	安置

Irregularia 出規之言

Argŭo	ŭi	ūtum	告。責。
Colo	colui	ultum	耕。敬。
Rapĭo	pŭi	ptum	奪
Sorrĭpĭo	ripui	rēptum	偷
Desĕro	erui	ērtum	捨 棄
Figo	ixi	ixum l. ictum	插
Tego	exi	ectum	盖
Fluo	uxi	uctum	流
Duco	—	—	引
Dico	ixi	ictum	說
Vivo	—	—	活
Fingo	inxi	ictum	假 裝
Pingo	—	—	畫
Traho	axi	actum	拉
Aspĭcĭo	pēxi	pēctum	仰
Vinco	vici	victum	勝
Disco	didĭci		斈

C. V. *Prælerila* 五章畧变

Posco	popōsci		求
Tumesco			癰
Furo			怒急

Deponentia.

Morior	tuus	sum, *part. ful.*	Moriturus	死
Nascor	tus		Nasciturus	生

QUARTÆ DECLINACIONIS 第四變法

Apĕrĭo	perui	pērtum	開
Haurĭo	usi	ustum l. urīvi urītum	汲水
Sancĭo	nxi	nctum l. īvi ītum	諭定
Vincĭo	——	——	梛
Sepĕlĭo	pelīvi	pūltum	埋
Sepĭo	psi l. pīvi	ptum	打籬笆
Sentio	nsi	nsum	覺
Fulcio	ulsi	ultum	扶
Venio	eni	entum	來

Irregularia 出規之言

Perĕo	rīvi |. rĭi	rĭtum	死
Ferĭo			傷

Deponentia.

Experĭor	ertus	sum	試
Opperior	ertus	sum	盖
Assentior	ensus	sum	依
Metior	ensus	sum	量
Orior	rtus	sum; *part. fut.* Oriturus	生

Caput VI.

EXERCITATIONES 六章演習一

Ego sum melior te;	我比你好
Verè sic est:	是真的
Tu es constantior me;	你比我恒心
Hoc falsum est:	這是假的
Ille est justissimus hominum, l. inter homines;	衆人中他極公平
Hoc dubium est:	此可疑惑
Antonius est servus meus;	安多尼是我僕
Non est tuus, sed meus (*servus:*)	不是你的是我的
Antoni, cujus servus es?	安多尼你是誰的奴才呢
Non sum tuus (*servus,*) neque illius, sed Dei.	不是你的也不是他的是天主的
Fuitne heri Mathiæ filius in domo tua?	瑪弟亞的兒子昨日在你家裡麼
Fuit quidem:	在
Eras tu domi?	你那時在家裡呢

C. VI. 六章

Non; eram in agro.	不。我在地裡
Eratne pater ejus cum eo?	他的父親也同在麼
Non: erat ipse solus.	不。他自已在
Quis erat tecum?	誰同你在那裡
Nullus.	沒有別人
Quis est ille?	那个人是誰
Est quidam magnus dux:	是个某大將軍
Cujus filius est?	是某人之子呢
Antonii, servi Mathiæ.	瑪弟亞的奴才安多尼的
Quis es tu?	你是誰
Ego sum vir justus, et constans.	我是公道恒心的一个人
Quid est illud?	那个是什么
Est navis magna.	是一个大船
Suntne naves in regno tuo?	你們國中也有船么
Sunt plurimæ, sed parvæ.	有許多的到底小
Quare non sunt magnæ?	爲何沒有大的

Exercitationes 演習一

Quià hæ essent graviores.	因爲若有這樣的就太重了
Sunt navium puppes altæ?	船尾高不高呢
Sunt altiores vestris:	比你們的高
Sunt ergò meliores;	所以更好
Utĭquè, Domine.	先生說的是
Qui sunt illi duo?	那两个人是誰
Primus est Petrus,	頭一个是白多禄
secundus est filius ancillæ meæ:	第二个是我奴婢的兒子
Suntnè ambo constantes?	他們两个都是恒心的么
Unus est constans, alter verò inconstans	一个恒心一个倒不恒心
Uter eorum est melior?	两个裡頭誰好
Neuter est bonus:	两个都不好
Quis est simul cum eis?	誰同他們在一塊兒

C. VI.	六章
Nullus; ipsi sunt soli.	沒有別人就是他們自巳
Ubi sunt res servi mei?	我奴才的東西在那裡
Sunt in curru tuo.	在你車上
Ego, et tu benè erimus hìc;	你我在此好
servus, et ancilla sint foris.	着僕婢在外面
Non bene sumus hìc;	我們在這裡不好
quia calor ignis magnus est.	因爲火氣過熱
Quod verbum est hoc?	這一句呌什么
Quod? *Severè*	那一句。就是塞歪來
Fortè est conjunctio;	大槪是个連句
Non est conjunctio, sed adverbium.	不是連句但是狀句
Est comparativum, vel superlativum?	是个比句或是至句呢
Neutrum horum est.	两樣都不是
Est mulier ad januam, quæ est?	有一婦人在門口兒是誰

Exercitationes	演習二
Est Petri uxor:	是伯多祿之妻
Estne illa, quæ a diebus quinque apud te erat?	就是前五天在你家裡那一个么
Ipsa est:	就是他
Hæc est mulierum optima.	此婦人是最好的
§. II.	演習二
Quomŏdò vales, Antoni?	安多尼你好
Bene, et optime: Tu vero quomŏdo te habes?	好。狠好你到底怎么樣
Bellè, grátias tibi ago maximas:	我也好多謝掛心
Scis latīnè loqui?	你会說辣丁話么
Nescio: Hoc quomodo vocatur?	不會。這个叫什么
Vocatur securis:	這个叫斧子
Undè venis?	你從那兒來
E domo mea	從家裡來
Adhùc illic est filius meus?	我的兒子还在那裡

C. VI 六章

Est quidèm ; sed quis te monuit, cum apud me esse ?	阿在但誰告訴你他在我那裡
Servus, qui a te ad me venit :	從你那裡來的一个家人
Fuitne aliquis, qui moneret te ?	有人告訴了你么
Utĭque ; fuit servus meus,	有是我的家人
quem propterĕà laudavi.	因此我讚美了他
Servus tuus est melior meo *(servo :)*	你的家人比我的好
Quid dicis ? non audio, quod dicis :	什么我沒有听見你説的什么
Laudabo te, sì laudaveris me :	若你讚美我我就讚美你
Non intelligo :	不懂得
Si bonus fueris, luudabo te :	若你好我就賛美你
Etsi bonus fuero, dicent 1. dicetur, me esse malum	雖然我好人还要説我不好

Exercitationes 演習二

Ne sic loquaris :	不要這樣說
Quomodo ergo loquar?	該怎么樣說呢
Dices, te esse malum, alios autem *(esse)* bonos :	你該說自巳不好別人倒好
Hoc non dicam,	這个我不說
Quid ergo dices?	所以你要說什么
Nihil :	不要說什么
Nimium amas jocari, repĕte prælectionem.	你太爱說笑話背你的書

Passivum.

Ego laudo te : a me laudaris tu.	我賛美你。你被我賛美
Servus laudavit ancillam : a servo laudata est ancilla.	奴才讚美了奴婢奴婢被奴才讚美了
Dicunt, te diligere eum ; dicunt, a te diligi eum :	人說你爱他〻〻他被你爱

C. VI. 六章

Dicitur, servum monuisse ancillam; 人說奴才告訴了奴婢

dicitur, a servo monitam esse ancillam. 人說奴婢被奴才告訴了

Quid amplius? 还有什么

Qui, quæ, quod

Urbs, quam (urbem) statŭo, vestra est: 我造的城是你們的

l. quam statuo urbem, vestra est.

Latronem, qui (latro) nocte irruerit in me, occīdam: 有一个賊夜裡攻我。我就殺他

l. occidam, qui latro irruerit in me. 我要殺夜裡攻我的賊

(Hominem) miserunt, qui me illuc duceret. 他們打發了人指引我到那裡

(Ille,) qui amat pericŭlum, peribit in illo. 凡人冒險必死于險

Qui navĭgant mare, enārrant pericŭla ejus. 過海的人講海裡的危險

Exercitationes 演習二

(*Eos,*) qui te spernunt, sperno	我輕慢輕慢你的人
Fac (*illud,*) quod volueris: nihil amplius.	隨便你作什么罷沒有了
Non satis rectè repetivisti:	你背的不大好
Rectiùs tamèn aliis l. quam alii.	到底比別人好
Ne ultrà audeas talia dicere coram me.	你後來在我跟前不要這么大胆說這樣的話
Pœnitet me peccati, si male locutus sum.	若我說的不好我就後悔我的罪
Quota hora est? Sexta.	幾下鐘。六下鐘
Tempus est legendi.	到了念書的時候
Quid legam? librum non habeo ad legendum;	念什么我沒有書念
Librum optimum tibi dabo:	我要給你一本狠好的書
frequenter legendo faciliter leges:	你常看就容易念

C. VI.	六章
hæc dicens dedit illi librum.	正說着就給他書
Ecce Petrus, qui te aliquid moniturus l. monitum venit:	看伯多祿來了一定有話告訴你
Opportūnè pervēnit:	他來的好
Vale ergo: Cura ut valeas.	所以請了。願你平安

§. 3.	演習三
Salve, Mathia;	瑪弟亞天主保佑你好
Tu quoque salvus sis, Bernarde:	好。也願你平安
Mœstus mihi vidēris hodiè, quâ de causâ?	我看你今日發悶爲何故
Irâ sum incensus in Marcum:	我惱恨瑪尔谷
Quid tibi mali fecit?	他待你什么不好
Odi eum, quia pessimus est hominum l. homo.	我恨他因爲是最兇惡的

Exercitationes 演習三

Audivi tamen, te pejorem illo esse ;	到底我听見人說你比他还不好
Dic mihi, quis tibi hoc dixit ?	你說誰告訴你這个話
Hunc indicare non audeo.	我不敢露他
Quare ? Quia nolo.	為什么因為不要
Saltem dic mihi, quod illi nomen est ;	至少你說他的名子
Vocatur Maria :	叫瑪利亞
Est ergo mulier ;	所以是个婦人罷
Recte dixisti :	不錯。是
Sed quæ Maria ? sunt enim multæ, quæ hoc nomine appellantur ;	因為有許多的婦人叫這个名子你說是那一个
Est illa, quæ cito ivit, et citius redivit :	就是去的快來的疾的那一个

C. VI. 六章

Quò ivit, et undè rediit?	他那裡去從那裡來呢
Rediit ex agro, arborem in manu sua afferens;	從地裡來手裡拿一柯樹
Erantne in ea fructus?	這个樹上有果子么
Erant aliqui nondum maturi:	有幾个却还不熟
Mone Marcum, ut veniat ad me;	告訴瑪尔谷到我這兒
Eamus ambo ad monendum illum:	我們两个人去告訴他就是了
Si ego ipse possem ire, non utique rogarem te, ut hoc faceres:	若我自巳能去我就不求你這个罷了
Nocte ergo ibo, dicamque, te vocare eum;	我晚上就去告訴他說你叫他來
Sic ergo loquĕris ad eum:	你該當对他說
Qui te diligit, rogat, ut eas auditum prælectionem:	愛你的那个人請你去听講書

Exercitationes 演習三

Eram heri apud eum,	我昨日在他那裡
cum hoc idem illi dictum	的時候有人对他
est, ipse autem hoc parvi	說這些話他倒不
fecit;	理
Non sic eveniet hodiè:	今日一定不這樣
i, fac, quod tibi dico,	你去按着我說的
aliōquin feriam te ligone;	這樣作不然拿狠
	頭打你
Fac, quod volueris, dum-	隨便打就是了可
mŏdò des mihi magnum	要給一个大盆洗
vas ad lavandum l. lavandas vestes;	衣服
Utique dabo, si iveris	是我給你到底要
cito;	快去
Da mihi etiam currum,	还要給我車馬因
et equos, quia pedibus iter facere non possum:	爲不能步行
Serve, Ecce ego l. adsum,	福來。有
graviter feri hominem pra-	重重的打這个牛
vum:	性人

C. VI. 六章

Hui! quo jure? hoc non	啞豈有此理如何
feram, abībo.	受得跑罷
Dicunt, nos cras ituros in vil-	有人說明日我們
lam nostram, ibique pran-	到莊子上吃飯說
suros esse; Dic itĕrùm;	什么再說
Dicitur, cras nobis eundum	他們說明日我們
in villam nostram, ibīque	該當去莊子上在
prandendum esse;	那裡吃飯
Quid boni est illic?	那裡有什么好
Illic sunt fructus, sunt canes,	有果子有狗
oves, boves, pisces,	羊牛魚
aliaque (secundum) id genus.	等類
Mallem vobiscum ire, quàm	我寧要同你們
domi manere; sed, cum	去不要在家但
infirmus sim pedibus, exire	脚上有病不能
non valeo;	出門
Hoc mœrōre me afficit;	這个着我憂悶因
vellem enim, ut nobiscum ires:	爲喜歡你同我們去

Exercitationes 演習三

Nihilominus vos ite, et aliquid afferte mihi;	雖然你們去給我帶些東西
Libentissimè, vale.	情願。請了
Heus, audīte; quid vis?	嗳回來聽。怎么樣
Cavēte à latronibus, multos enim in regione esse constat;	小心强盜因爲知道那个地方這些人多
Hoc scimus; quapropter maturè potiùs, quàm serò domum revertēmur.	我們早知道故此早些回家不敢遲
Nunc obĭtèr patruum meum sociūmque ejus visam:	如今順便要去見我的叔叔同他的夥伴
Ubi morantur illi?	他們在那裡住呢
Patruus domum suam habitat, socius autem in domo ejus moratur.	叔叔住自巳的家裡他的夥計也住在他家裡
Quare vis ire visitatum eos?	爲什么要去拜望他們

C. VI.	六章
Ut mei recordentur.	要他們記着我
Salvè, Patrue amantissime, desiderio tui flagrans te visum venio:	叔叔好給叔叔請安因爲狠想你綳特望看
Amor mei te duxit ad me, priūsquam amor meus me duceret ad te.	因我爱你想先去見你你因爱我倒先來見我
Non nisi munĕri satisfacio.	都是我的本分
Quò tam manè pergĭtis ;	你們這么早往那裡去
Ad villam, sed, quà illuc via pateat, nescimus.	往莊子去到底不知道從那裡能走
Ad altam pinum viam dirigĭte, postea vero dextĕram tenēte. Vale.	你們向那个高松樹走後來走右边請了

Caput VII. *SYNTAXIS* 七章文規

Quid est Syntaxis ?	文規是什么
Est ars rectè loquendi :	是作文定然不錯之法
Quæ requiruntur ad recte loquendum	作文不錯要緊幾端
Rectus usus, et ordo partium orationis :	每句內字之坐位及次序不錯
Quæ sunt partes orationis ?	每句內有幾樣
Substantivum, Adjectivum, Verbum, et Particŭla :	有自立之名。倚賴之名。言。及不變之句
essentialis vero est verbum tantùm.	但要緊的就是言
Quid requirĭtur ad rectum usum Substantivi ?	要不錯用自立之名該怎么樣
Ut usurpetur ejus casus conveniens:	該用合式之坐
Quid ad rectum usum Adjectivi ?	不要错用倚賴之名該怎么樣
1.° Ut concordet cum suo	一。数類坐該

C. VII.	七章
Substantivo in numero, genere, et casu ;	相对他的自立之名
2.º ut illi jungatur casus conveniens.	二。加他所要的坐
Quid requiritur ad rectum usum Verbi ?	不要错用言該怎么樣
1.º Ut sit in convenienti modo, et tempore ;	一。該用合式的時候
2.º ut concordet cum suo nominativo in numero, et personâ ;	二。数位該相对他的初坐
3.º ut illi jungatur casus conveniens.	三。加他所要的坐
Quid requiritur ad usum Particulæ ?	要不錯用不變之句該怎么樣
Ut illi jungatur casus, vel tempus conveniens : de quibus omnibus in tribus articŭlis infra agetur.	加他所要的坐或時。上数規後三節講此
Quid requiritur ad rectum ordinem ?	要不错次序該怎么樣
Ut observentur sequentes Regŭlæ ordinis.	該隨下数次序之規

Syntaxis 文規

1.ª Substantivum præcēdit adjectivum:	一。自立者先倚賴着
verbi gratiâ, *homo justus*	比方公道的人。
Substantivum continuātum	相連自立者隨着
sequĭtur principāle v. g. *Petrus miles*	比方白多祿兵
2.ª Nominativus, vel subjectum, et vocativus præcedunt, quia non junguntur alio vocabulo;	二。初坐五坐在先 因無别句所要
v. g. *Marcus dormit*:	比方瑪尔谷睡着。
Antoni, veni mecum:	安多尼你同我來。
reliqui casus sequuntur vocabula, quibus junguntur;	餘者隨着要他之句
v. g. *servus Julii vendĭdit*	比方如畧的僕給
mihi gladium, quià indi-	我賣一把刀因爲
gebat pecuniâ:	要緊銀子用。
Julii jungitur substantivo	上二坐是僕自立
servus:	的所要。
mihi gladium junguntur	上三四坐是賣言
verbo *vendĭdit*:	所要

pecunia jungitur verbo *indigebat.*

上六坐是要緊言所要。

Sed accusativus, quando est subjectum infinitivi, non jungitur, ideoque præcedit: v. g. *putavi, ancillas venturas esse*: *ancillas* est subjectum.

但往往第四坐當不定位之初坐故此在先 如我頭裡想那些奴婢必定來。上四坐當初坐。

Prædicatum sequitur verbum v. g. *ego sum constans*: *Leo est medicus* : *constans*, *medicus* sunt prædicata.

何爲之名隨着言 比方我是恒心的 又如良是大夫。恒心的及大夫當何爲之名

3.ª Particula generalĭter præcedit vocabulum, quod ei jungitur, vel ad quod pertĭnet. v. g. *propter eos veni in civitatem* : *propter* est Præpositio,

三。不變之句公公的先他管之句或他所附之句比方我因爲他們來城裡 *propter* 是要四坐的

BIBLIOTECA NACIONAL DE LISBOA

Syntaxis	文規
cui jungitur accusativus:	前辭
cùm non vidissem te, illicò	因爲不見你立刻
abīvi: cum est Conjunctio,	走了 *cum* 是
cui jungitur conjunctivus:	要旁說的接辭
illico est Adverbium, quod pertinet ad *abīvi*.	*illico*是附 abīvi的狀辭
Justus, et constans nec timet,	公恒心的人也
neque mæret:	不怕也不憂悶
et, nec, neque	et, nec, neque 這三
sunt conjunctiones.	个都是接辭
Conjunctio modò connectit	接辭有時候連相
vocabula ejusdem speciei, eo-	对之数字再者一樣
dem casu, vel tempore; modò	的坐一樣的時又
connectit orationes	有時候連相接之
adjunctas. Sunt tamen	数句雖如然此也
aliquæ particulæ postpo-	有隨着不變之句
nendæ ut in tribus arti- cŭlis infra dicetur.	見下三節
Væ nobis: væ est Inter-	哀哉我等 væ 是嘆
jectio, cui jungitur dativus.	惜之句他要三坐

C. VII. 七章

4.ª Qui, quæ, quod, et vocabula interrogativa præcedunt sempèr.	*Qui* 及問人的口氣必先別句
v. g. *mulier, cui charus es, brevì adĕrit.*	比方愛你的那个婦人就來到
Cujus est hic liber?	這一本書是誰的
Ubi est frater tuus?	你兄弟在那裡呢
Sempērnè hæ regulæ ordinis observantur?	這些次序之規該常隨着么
Frequentèr violantur, quandò non est obscuritatis pericŭlum propter vocum euphonīam, tunc vero scholasticus debitum ordinem inquīrat ut intelligĕre, et sinicè vertĕre possit:	往往圖好听不隨着但該避遮掩的話遇着這樣的文可察所該當的次序總可以懂得可以翻漢話

Syntaxis 文規

8 7 v. g. *Suorum bonorum*	比方善人瑪弟亞
6 3 5 *hærēdem benignè me*	因他慈善令我
4 2 1 *fecit bonus Mathias* :	承他的家産
hujus orationis ordo est	這一句的次序隨
juxta numeros vocabulo-	碼字但若要翻漢
rum : vertendo verò sinĭcè	話先翻倚賴的自立
ajectivum, genitivus possessionis, et	所要的二坐
oratio Adjuncta præcēdet.	还有旁義之句
Quid est oratio Adjuncta ?	什么呌旁義之句呢
Est illa, cujus verbum gene-	就是這一句裡頭
ralĭtèr est in conjunctivo,	的言公公的在旁
et aliquid expōnit ad prin-	說之辞也講関係
cipālem sensum attinens ;	正義之事所以多
oratio igĭtùr, in qua est	咱一句裡頭有Qui有
qui quæ quod, hypothĕsis,	活動的話或另外
vel parenthesis est Ad-juncta.	的話就是旁義之句
v. g. *dux, qui regnum*	貪王位的將軍若

C. VII. 七章

affectat, si miles ab eo fuerit, rebellabit.	兵馬向他必定謀叛
In ista periŏdo tres sunt	在這一端有三句
orationes, quarum una	一句是正義之句
est Principalis, cujus verbum generaliter est in indicativo, et contĭnet	他的言公公的在直說之辞也包含
sensum principalem :	正義
ergo *dux rebellabit*	所以將軍必定謀
est oratio Principalis,	叛是正義之句餘
reliquæ duæ sunt	两句是旁義之
Adjunctæ: *si miles ab eo*	句。若兵馬向他
fuerit est *hypothesis.*	是活動之句
Quomodò sciam, verbum	怎么知道謀叛
nominativi *dux esse rebellabit?*	是將軍的言呢
Hoc virgŭlâ (,) indicatur,	這因那點，可知
quæ nunquàm sepărat partes	這一点從不分開一
ejusdem orationis, nisi sint per conjunctiones connectæ;	句內的話除有接
hæc divĭdit orationes	辞者。這一點分端

Syntaxis 文規

ejusdem per iŏdi, sicut	內之句如同
duo puncta (: l. ;) dividunt	两點分两端
periodos, quarum sensus	一樣但要
non est omnimŏdè	两端之義不
interrūptus, aliàs enim	全断了不然
dividerentur puncto (.)	就用圓點以別之。
In exemplo ergò præce-	已上的比方將軍
dente verbum nominativi	的言
dux non est *affectat*, quia	不是貪因為
intercēdit virgula ; neque	有點分開。又不是
fuerit est ejus verbum,	向
quia hoc habet suum	因為此言有他的
nominativum *miles* ; ergo	初坐就是兵馬。所
rebellabit est ejus	以他的言一定是
verbum.	謀叛
Habētnè semper oratio	一句內常有各類
omnes suas partes ?	的字么

C. VII. 七章

Aliquoties aliquæ non requiruntur; interdùm brevitatis, et elegantiæ causâ aliquæ non exprimuntur, quæ tamèn subaudiuntur;	有時候有幾樣不要緊有時候圖簡断或深文的緣故有几樣包含不說出來
interdum ad vim augendam aliquæ redundant;	有時候要加深意多加几个
interdum denĭquè una pars pro alia substituĭtur,	有時候這一樣當那樣字
vel unum vocabŭlum pro alio usurpatur; hinc oriuntur tria ornatuum, vel Figurarum genera, quibus quomodo utatur posteà dicetur.	又有時候借用別字這是三樣文法的根子怎么樣用他見下文

文規小字內数句翻漢文

præfert	先在
collectivum	句之多含
variæ	的様幾
inanimatæ	之覔知無
pro neutris habentur	的類無當
negotium	物事
nisi cum loquimur de homine	人指了除時之說
tunc	時那
partitionis	的內其分
vituperii	的貶褒
subaudito	的含包
muneris	的分本
proprietatis	的宜相
oblivisci	忘
accusare	告
æstimare	重看
genitivus rei	之物事指二坐
quantitatis	的少多指
non numero expressæ	的数定不
accusativus personæ	四之人指坐
inter	內
juncto *inter*	要所內
utiles	的益有
occurrere	見遇
vertere	翻
finis	向志
anteponere	前在擱
postpositæ	的後在擱
iminere	近臨
subjicere	服壓
miserentis	的人憐可

Notarum Syntaxis

passivè	受様	prope	近
mutatur	改	secundum	按着
adversum	对頭	supra	在上
adversus	对頭。对面	trans	那一边
ante	前	ultra	〻〻〻
circa	近。論	versus	对面。向
circum	周圍	extensionis	寬窄
cis	這一边	durationis	耐
citra,	這一边。先	distantiæ	遠近
contra	对頭	locus quo	去的地方
erga	向	si sit civitas	若是一个城名
extra	外	quâ verbum componitur	言合凑他
infra	下	exclamantis	呼号的
inter	內	agnomen	外号
intra	〻	sequitur	隨
juxta	近	cui imponitur	被起着
ob	因	absque	沒有
penes	手裡	coram	當面
præter	除		

aliqua vocabula sinice versa.

præ	前比
sine	沒有
sub	屬下
super	在上
subter	在下
modus quo aliquid fit	事情行的 樣子
instrumentum	用的傢伙
excessus	超
frui	享受
uti	使用
spoliare	奪
locus ubi	在的地方
sicut etiam	也是那樣的
præditus	有好処的
status	光景
locus unde	從來的地方
locus qua	過的地方
materia	材料

abundare	豐盛
absolutus	断開的
significans post	觧說後也
factum est	先行的
liberum est	由人
vicem	次
convenientius	更相宜
probabilius	更相似者
videtur	人想
quod imperatur	人所命
exprimit	說出來
1.° l. primo	第一
invitationem	請人
desiderium	願
addubitationem	疑惑
admirationem	驚訝
desiderare	願
idem casus ac verbo.	于言同坐
sequentes	下列

Notarum Syntaxis

exinde	以後
accentum	字上點
apponetur	加
ad distinctionem	為分別
voces	話
nunc conjunctiones	一時是接辭
nunc adverbia	一時是狀辭
interrumpitur	隔斷
repetitio	重復
i. e. l. id est	就是
vesperè	晚上

respondentes	相对的
oppositio	相反之句
gradatio	說進
continens pro contento	容着替 被容者
civibus	城裡的人
metaphora	借義
pro magna parte	替一大半
epiphonēma	呼吸意
immediata.	一連

C. VII. *Syntaxis* 七章文規一

§ I *NOMINATIVUS quomŏdo utendus.* 初座何用法

Magister dormit (1), discipŭli autem 師傅睡門生倒

ludunt [1] cum militĭbus: 同兵玩児

Ego, et tu ibimus (2) monitum 你我两个人要去

illum, 告訴他

postĕà tu, & ille fugiētis [2]: 後來你合他該當跑。

Quid times? Si ipsi rem 怕什么呢若他們

compercĕrint, 知道

salus, & domus vestra in pericŭlo 你們身家都有

versabuntur [2], quia eorum 危險因他們有一

pars (3) gladio se cingunt l. cingit: 半佩刀

Cum servi nostri (4) sint plu- 我們家人既然多

rimi [4], filii, uxoresque 児子妻子

(1) Verbum concordat cum Nominativo. (2) Multi Nominativi habent verbum in plurali, prima persona præfert secundæ, secunda præfert tertiæ. (3) Nomen collectivum habet verbum in plurali. (4) Adjectivum concordat cum substantivo.

C. VII. 七章

salvi (5) erunt.	就得平安
Noli (tu) (a) esse imprudens (6);	你不要冒失因爲
eorum enim vindicta, &	他們的報仇
molestia vobis intolerabilĭa	难爲你們一定
(7) l. intolerabĭles erunt.	受不得
Hoc (8) rectè est ; eorum enim	這樣好他們的难爲
molestia erit nostra gloria [7].	將爲我們的光榮
Qui [8] sunt illi duo [8] (homines), qui	近我們來那两个
appropinquant nobis ?	人是誰
Unus est scholastĭcus [6],	一个是斈生那一
alius autem est Petrus [6]	个是个兵名伯多
miles (9) amĭcus [9] ejus:	祿是他的朋友。

(5) Masculinum præfert feminino: neutrum præfert aliis. (6) Prædicatum concordat cum subjecto *(tu)*, *molestia* &c. (7) Variæ res inanimatæ por neutris habentur. (8) Quando non est snbstantivum, neutrum usurpatur, et subauditur negotium, nisi cum loquimur de homine, quia tunc masculinum usurpatur, et subaud. *homo*, vel femininum et subaud. *mulier*. (9) Substantiva continuata substantivo *Petrus*.
(a) (tu) subauditur.

Syntaxis 文規一

Certissimè nos loquentes audierunt : ambos necabo : vos literarum dedĕcus [9], de medio tollam : 一定听見了我們說話我殺他們两个罷。殺你們讀書人的凌辱

Ne eos occidas, quia occidĕre [10] est crimen [6]. 不要殺他們因為殺人有罪

GENITIVUS quomodo utendus 二座何用法

Ecce custodes (11) civitatis exeuntes (sunt). 看。守城的出來了

Unus (12) eorum [custodum] l. ex eis gladio est accinctus. 他們裡頭有一个佩刀

Quis [12] eorum ? 那一个

Eorum crassissimus. [12] 最胖的那一个

Cujus [11] est hæc lancea ? 這个鎗是誰的

Est mea. 是我的

---

(10) Infinitivus pro Nominativo neutro habetur. (11) Genitivus possessionis jungitur substantivo *custodes*. (12) Nomini partitionis jungitur Genitivus, sed illud cum hoc concordat in genere,

C. VII. 七章

Primum [12] eorum illâ transfōdi :	用他刺過頭一个
Nequaquàm ; si eos occide-	萬不要若我們殺
rimus, rex Hispaniarum [11]	他們呂宋國王
l. Hispanus eorum [11]	必报殺他們的
mortem ulciscētur :	仇
Nihil horum [12] timeo, est enim vir	我都不怕因爲他
singularis humanitatis (13) l. sin gulari humanitate.	有一个非常的良善
Nihilomĭnùs prudentis (14)	雖然改主意是智
(munus) est mutare consilĭum.	人的行爲
Meum [14] (munus) est pru-	我的事情就是隨
dentĭam amplēcti : [10]	智德
Fugiamus ergo in proxĭmam	所以我們跑到鄰
immensæ amplitudĭnis [13]	近廣大無限的曠
solitudĭnem.	野裡頭

(13) Genitivus *laudis*, et *vituperii* jungitur substantivo aliquoties subaudito, ad quod pertinet, *vir*, *solitudĭnem*.
(14) Genitivus *muneris*, vel *proprietatis* jungitur his ipsis substantivis subauditis : non usurpatur mei, tui, sui, &c. sed meum, tuum &c

Syntaxis 文規一

Sed cùm custodes sint divĭtes (15) auri l. auro, nos autem inŏpes [15] pecuniæ	但既然守城的有金子多我們倒沒有錢
pugnare oportebat, ut multum divitiarum (16) l. multas divitias obtineremus.	該當打仗爲得許多的財帛
Nimis cupĭdus [15] es pecuniæ; memento (17) illius, qui hujus crimĭnis insimulatus (18) heri damnatus est [18] capitis l. capite: Sàt malorum [16] pertuli, parvi facio (19) vitam.	你太貪銀子請記着人妄告這樣罪的昨日定断死的那个人我受的苦已經殼了不大管性命。
Quanti vendes [19] animam tuam? Viginti talentis [19] (vendam.)	你要把你的性命賣多少。二十元宝

(15) Adjectivis *dives*, *pauper*, *cupidus* &c. jungitur Genit. (16) Hic genitivus vocatur *Genitivus adverbii*, vel *neutri*: *multum*, *sat*. (17) Verbis *memento*, *oblivisci* jungitur Genit. (18) Verbis *accusare*, *damnare* jungit. Genitivus rei. (19) Verbis *facere*, *æstimare*, *vendere* jungit. Genit. quantitatis non numero expressæ, aliàs ablativus.

C. VII. 七章

Miseret (20) me tui; quia non pœnĭtet [20] te peccati:	我可憐你不後悔你的罪
Contrà vero [20] pudet, & tædet me vitæ meæ.	相反我羞厭我的性命
Cujus (munĕra) intĕrest (21) bene se gerĕre?	誰該當好行爲呢
Interest mea [21], tua, nostra, & vestra.	這个你我你們我們都該當。

DATIVUS. 三座

Quid fecisti?	你作了什么
Tibi abstuli (22) gladium, quem tibi dedĕram [22]:	拿去了先給你的腰刀
Nihil mea refert [21]; est enim mihi inutilis (23)	與我不相干因爲我

(20) Verbis *miseret*, *pœnitet*, *piget* &ç. jung. accusativus personæ & Genit. rei. (21) Verbis *interest*, *refert*, jungitur Genit. personæ, subauditur *munera* in accusativo juncto *inter*, vel *ad*: non usurpatur *mei*, *tui* &c. sed *mea* *tua* &c. (22) Verbis *dare*, *aufferre* jungitur Dativus personæ & accusativus rei. (23) Adjectivis *utilis*, *inutilis*, *decorus*, *facilis*, *aptus* jung. Dat.

Syntaxis 文規一

tibi vero decōrus [23], &	不用他與你倒相宜
jucundus [23].	你也喜歡他
Mihi videtur (24), te ad me-	我想你如今比頭
liorem frugem reductum esse:	裡好性
l. mihi vidēris ad meliorem frugem reductus [6] esse.	; ;
Aliud facere mihi non decet	不這樣行与我不相
[24], nec licet [24], ne tibi	宜我也不該當別的
molestiæ sim (25).	樣幸免难爲你
Hoc [8] tibi laudi dabitur	因爲這个。人必定賛
[25], etsi tua [21] intersit,	美你但忍受各樣的
Deo parēre (26), omnia	事情聽天主的命也
libentèr ferendo.	是你的本分
Hoc tibi quidem facile [23],	這个與你容易因
cui nil unquàm deest [24];	爲總不缺少什么

(24) Verbis *videri, decet, licet, esse, deesse, accidere, occurrere, latēre, placere,* jungit. Dativus personæ.
(25) Verbis *esse, dare, vertere* junguntur duo dativi, unus personæ, alter finis: aliquando unus deest. (26) Verbis *parēre, subjicere, incumbere, imminere* &c. jung. Dat.

C. VII. 七章

mihi autem, cui divitiæ non	與我就狠費事因
sunt [24], difficile [23] admŏdùm est.	為没有財帛
Homini, virtutem divitiis	一个人看德行比
præferenti, (27) nihil ad-	財帛重不能遇見
versi [16] accidĕre [24] potest.	不順的事情
Hoc mihi l. me non latet [24];	這个我早知道到
sed quid (erit), si tibi quis-	底若有人砍下你
que amputaverit (28) bra-	的肐膊或殺了你
chium, vel tibi necaverit [28] filium?	的兒子你怎么樣
Libris l. in libros toto pectore	我就盡力念書
incumbam [28], ut magis-tratum geram, cui mune-	作官我狠可以
ri aptissimus [23] sum.	作這个
Mihi non placet [24] consili-	我不喜欢這个主
um, arcenda (29) tibi potiùs	意你寧要克你的
est ambitio.	貪名的心

(27) Verbis *præferre*, *anteponere* &c. jungitur Dativ. rei postpositæ; *divitiis*. (28) Generalitèr verbo activo junguntur Dativ. personæ, et accus. rei. (29) Participio futuro passivo jung. Dat. pro ablativo.

Syntaxis 文規一

Mihi [29], fateor, ambitio (arcenda est), tibi [29] autem avaritia arcenda est.	我承認該克貪名的心但你該克貪財的心
Væ (30) nobis, qui meliùs alios (noscimus), quàm nos metipsos noscĭmus!	該可憐我們人認別人比自巳还清楚
Timeo [28] tibi l. pro te, cum te videam tam obcæcatum.	看你心這么迷惑替你害怕

ACCUSATIVUS. 四座

Sed jam non video (31) milites, nec scholasticos, neque custodes:	到底兵學生守城的都不見了
Rem l. de re edoctum (32) præceptorem ire juvat;	要把這一件事情告訴師傅明白

(30) Interjectioni miserentis jung. Dat.
(31) Verbo activo generaliter jungitur Accusativus.
(32) Verbis *docere*, *edocere*, *flagitare* junguntur duo Accusativi, personæ, & rei; vertendo tamen passivè accusativus rei non mutatur.

C. VII. 七章

Nullo modo; coëgerunt enim concilium, placuitque, nos I. a nobis pecuniam flagitare [32]:

萬不要因爲他們聚會定要多索我們的銀子

Post (33) tres dies ergo magistrum adibimus, (*ibimus ad magistrum* (34), suadebimusque eum, ne ampliùs eos Latinum sermonem doceat [32]; l. ne amplius ii Latinum sermonem [32] doceantur *(ab eo)*.

罷了過了三天就去見師傅也要勸他再不要教他們辣丁話

Sed in planicie sex millia (35) l. sex millibus passuum patente num poterimus tres dies [35] l. tribus diebus commorari?

到底我們住得三天在一片廣大二十四里的平地么

Est turris alta triginta cubitos [35] l. cubitorum, in [33] quam nos recipiamus.

有一座塔高三十尺可以避到他裡頭

---

(33) Præpositionibus *post, in, ad, adversum, adversus, ante, apud, circa, circum, cis, citra, contra, erga, extra, infra, inter, intra, juxta, ab, penes, per, præter, prope, propter, secundum, sub, subter, super, supra, trans, ultra, versus* jungitur Accus. (34) Præpositioni *ad*, quâ verbum componitur jungitur Accus. (35) Quantitas extensionis, durationis, vel distantiæ exprimitur Accusativo subaud, *per, ad*.

Syntaxis 文規一

Quid cibi [16] est in	在他裡頭有什么吃
ea? Nihil;	的呢。什么也沒有
sed est vicus tria milliaria	但有一个村子離我
[35] a nobis distans ubi l. in	們十二里我們在那
quo nobis consulere possu-	裡預備這三天所
mus in [33] hos tres dies.	需用
Dicunt (homines) tamen, sex	到底有人說在那
panes tres ducatus illic	裡六個麪頭值三
valere [31], quod [8] est	塊花錢這倒是个
magnum pretium [6].	高價
Discedamus ergo alius aliò,	所以我們散開各人
ego (ad) Romam (36) ibo; tu vero Mediolanum	各処我去羅瑪府
petes [31] l. a te Mediolanum petietur:	你往米良府
Me navigare in Egyptum [36];	看起來更好我往
te verò Athenas [36] te	厄日多國行船你

(36) Locus quo exprimitur Accusat.: si sit civitas, vel domus præpositio *ad l. in* subauditur: aliàs exprimitur.

C. VII. 七章

conferre satiús videtur.	反去亞得那斯
Contra, si tibi videtur [12],	不然若你想好我
ego ad villam [36] conten-	到莊子裡你從
dam ; tu vero pertransiens solitudinem (*transiens per*	這个曠野回
solitudinem) [34] domum [36] revertes.	家去
Oh (37) scelus, qui (38) te, &	好惡人你要把你
me inimicis tradĕre [22] vis!	我都交付仇人
Oh [37] me infelicem, qui	我真無福之人得
te offendi! quid faci-	罪了你如今該怎
am [31]?	麽樣
Te laudabo, ut virum [9] pru-	若你在若望家裡
dentem, l. tuam prudentiam	至到仇人敗死了
laudabo, si apud [33] Joan-	我就贊美你是个
nem manseris, donèc hostes fusi intereant.	有智德的人

(37) Interjectioni exclamantis jungitur Accusat.
(38) Agnomen sequitur genus personæ, cui imponitur.

Syntaxis 文規一

(*Ante*) [33] annos natus septendĕcim,	我有十七歲的時候
consuetudĭnem ejus ferre non	受不得同他在一
potui, quì nunc potero?	塊兒如今怎么受得

ABLATIVUS (39) 六座

Patientiâ (40) fer quodcunque	你忍受因你的不
tua culpâ (41) evĕnit.	是遇見的事情
Nunquid irâ [41] incensum [8]	有人怒急用棍子打
baculo (42) te percutientem ferres?	你你就忍受么
Ferrem quidem si *in* [b] eo	是。若那時將要餓
tempore (43) fame [41] perirem.	死我就忍受
Sed *ad* quid confabulando [40]	到底爲什么日頭落
moramur cùm sol occĭ.	山我們倒談論遲

(39) Præpositionibus *cum*, *a*, *l. ab*, *absque*, *de*, *e*, *l. ex*, *sine*, *in*, *super*, *sub*, *subter*, *præ*, *pro*, *coram*, *tenus* jungit. Ablativus. (40) Modus, quo aliquid fit, exprimitur Ablativo, subaud. *cum*. (41) Causa, quâ aliquid fit, exprimitur Ablat. subaud. *de*, *e*, *l. ex*. (42) Instrumentum, quo utitur, exprimitur Ablat., subaud. *cum*. (43) Tempus, in quo fit, exprimitur Ablat., subaud. *in*.

(b) libĕrum est dicere *in*.

C. VII. 七章

dat?	綏了
Hoc quid [31] refert?	這个有什么関係
Multùm quidem (refert),	自然有大関係因
latrones enim nocte [43] l. de nocte l. per noctem	爲强盗夜裡起來
surgentes nos plagis [42] afficient.	必定加害
Nihil timendum *(est)*, quia	不怕的我們比他
fortiores (44) illis l. quam illi sumus.	們勇敢
Tu more [40], juvenum ni-	你如同㓜年人靠
miùm tibi l. in te fidis [26]:	自巳過分你不知
nescisne fures et fortitu-	道賊勇敢詭道超
dïne (45), et astutiâ [45]	過我們這樣体面
ingenuos homines, ut nos, [9] præstare?	的人麼
Verum [8] dicis; recto conci-	説的是。一个好主
lio [44] nihil salubrius est;	意是最有益處的
verbis [26] acquiesco tuis.	事情。我服你的話

(44) Comparativo jungitur Ablat. subaud. *præ*.

(45) Illud, in quo est excessus, exprim. Ablat., subaud. *in*.

Syntaxis 文規一

Gaudeo, te noscĕre, meâ operâ indigĕre, (46) l. opus habere.	我喜歡你知道要緊我相帮你
Quodcunque [8] me l. a me petiĕris, [32] faciam ad gratiam referendam tibi.	你求我什么我就作什么為報答你
Quod [8] in me est, et quoad ejus [16] fieri poterit, amici officio fungar (46).	我要勉力盡朋友的本分只怕有人所不能的事情
Gratiam tibi [22] habere volens implevi (47) patĕram vino, ut bibas, et gaudeas.	要感謝你所以斟一盃酒給你盞樂一樂
Vino non vaco [26] cùm milites sint in agro (48), scholastici verò tota urbe [48] l. per totam urbem vagentur.	顧不得盞酒因為兵在城外學生滿城乱跑

(46) Verbis *indigere, fungi, frui, uti* &c. jungitur Ablat.

(47) Verbis *implere, spoliare* &c. jung. Ablat. rei.

(48) Locus *ubi* exprimitur Ablat.: si sit civitas, subauditur *in*: si nomen civitatis sit singulare 1æ, & 2æ declinationis usurpatur genitivus pro Ablativo, sicut etiam *humi, belli, militiæ, domi*.

C. VII. 七章

Erras; illos (49) enim Romæ	你想錯了因爲我
[48] hos [49] vero	察明白頭一等在
Mediolani [48] esse	羅瑪第二等在米
compĕri.	良府
Nihil interest, an Athenis [48]	他們在亞得那斯
sint, vel Olisipone [48];	或在里斯保不相
dummodò somno [41]	干但要他們睡着
abrepti humi [48] jaceant.	了倘在地上
Tam imbecīllo animo (50) es tu?	你有這么小胆子
Olim militiæ [48] fortem	呢。我頭裡出去打
(me præbui), nunc domi [48]	仗勇敢如今在家
moderatum me præbeo.	裡就溫和
Ecce juvĕnis statūra brevi (50),	看一个幼年的快
lacĕra veste (51), intonsōque	跑來他身量小

(49) illos primos i. e. *milites*, hos secundos i. e. *scholasticos*.
(50) *Ablativus laudis & vituperii* jungit. adjectivo *prædītus* subaudito. (51) Status, inquo aliquid est, exprimitur Ablativo, subaud. *in, cum*.

capite, [51] citato cursu [40] veniens.	穿破衣沒有鉸頭髮
Undè venis, et quo is,	的。相公從那裡來
bone juvenis?	往那裡去呢
Ex Egypto (52) redeo,	從厄日多國回來
Romamque terrâ (53),	從旱路水路往羅
marique peto.	瑪府
Perge igitur; via [53] l. per	走你的罷但從羅
viam autem, quâ [53] ieris,	瑪回來不要走你
ne Roma [52] revertaris,	去的道路你進去
neque januâ, [53] quâ [53]	的門也不要從那
ingressus sis, egrediaris.	裡出來
Indue te lorīcâ [42], l. tibi loricam, quæso, cassidemque	你穿甲
ex ære (54) l. æream capiti [26] impone, & mecum	頭上帶銅盔
(55) (*cum me*) veni:	同我來
Tecum [55] irem si consilium	若安德肋說這个

(52) Locus *undè* exprim. Ablat.; si sit civitas, l. domus subaud. *de*, *e*, *l*. *ex*. (53) Locus *quà* exprim. Ablat.

(54) Materia ex qua aliquid fit, exprimitur Ablat. juncto *ex*. (55) Præpositio *cum* est posponenda *me*, *te*, *se*, *nobis* &c.

C. VII. 七章

probaret. An ræas.	主意好我就同你去
Nobiscum [55] libentèr ipse	他自已情愿同我
ibit in regionem rebus	們去到各樣東西都
omnibus affluentem (56).	豐盛的地方
Imperante quidem (sub) Cæsăre (57), l. cum imperaret	塞撒肋在位的時
quidem Cæsar, bonis omnibus affluebat [56] Italia;	候在意大里亞各
Româ veró a Barbăris capta [57], l. cum Roma vero	樣好都有但野
a Barbaris capta esset,	人搶了羅瑪府以後
miseria Romanum pervasit [34] imperium l. in	羅瑪國漸漸都窮
Romano invaluit imperio.	苦了
Quid tibi videtur, Andræa?	安德肋你怎么樣說
Ego, te duce (57), l. cum sis dux, secūrus pergam,	你領頭我就不怕
quocunquè volueris, tibique (25) ero *servus* a pedibus.	去隨便什么地方还
	要作你的跟班兒

(56) Verbis *affluere, abundare* jungit. Ablat.

(57) *Ablativus Absolūtus;* subaud. *sub*, vel *a* significans *post.*

§ II. *VERBA*: *INDICATIVUS.* 言。直說

præs. Facis (58), quod [8] semper soles [58] (facere), & quod multi æstimatur (59)	你這樣的行爲習慣了也是人都看的重。
imperf. quarè ergò silebas (60), cùm hospes noster ad nos pervēnit?	既然如此你爲什么不作聲多咱我們這个客人到我們跟前
Patrem imitabar [60], qui ignoto l. cum ignoto nunquam loquebatur [60].	我效法我的父親他向日逢面生的人不同他說話
perf. Hoc nimiùm prudentis [14] fuit (61).	過餘有智德的纔是這樣

(58) Præsenti exprimitur, quod nunc fit.

(59) Tertia persona singularis passivi, vel pluralis activi usurpatur, quando non exprimitur nominativus; nisi in impersonalibus, quæ carent passivo; vide 20.

(60) Imperfecto exprimitur, quod fiebat, quando aliud factum est, vel antè constantèr fiebat.

(61) Perfecto exprim., quod ante factum est.

C. VII. 七章

	Jure hoc feci, [61]:	我這樣行了有緣
	sæpè enim deceptus	故因為常上了人
	sum [61].	家的當
	Hoc mihi raró usu-vēnit [61].	我少撞見這樣
	Hominem etiam olìm	我頭裡还打傷了
plusq.	cecīdi [61], qui me deceperat (62)	哄騙我的一个人
	Hoc mimiæ crudelitatis [14] fuit [61];	這个是太兇惡的
	sed nunquamne igitur	事情到底你先前總
	vidĕras [62] Mathæum?	沒有見過瑪陡么
	Videram [62] semèl quidem, si rite recordor;	阿見過一次也恐
	sed oblitus eram [62] illius [17].	怕記錯但忘了他
fut.	Viso [57] ergo iterùm,	如今見了他第二次
	non amplius ejus oblivis-cēris (63). Equidem; sed	再忘不了他罷是但
	non ab re erit [63], cum diligentiùs considerare.	再細細看他也好

---

(62) Plusquam exprimit, quod ante aliud factum fuerat, in secundo, & tertio exemplo subauditur *ante hanc vicem præteritam*. (63) Futuro exprimit., quod postea fiet, vel quod convenientiùs, aut probabiliùs videtur.

Syntaxis 文規二

imperat. Interrŏga (64) eum, an tui recordaretur, ubi te aspexit [61]? 你問他一看你就記得了沒有

CONJUNCTIVUS 旁說

præs. Detur (65) aliquid munĕris [16] servo ejus, ut hoc ab eo quærat (66). 送些礼給他的跟班叫他打听這个。

Incassum: 白白的

Interrogemus [65] eum (nos) ambo. 我們两个人問他罷

Notus tibi [24] cum sit (67) non dubĭto quin tibi respondeat [68]. 既然是你認識的不怕不答應你

Utĭnàm mihi aures præbeat [65]: sed timeo, ne me decipiat (68): vereor, ut mihi respondere velit [68]; rogo, 把不得他听我但我怕他哄我又怕他不肯答應我求你替我

(64) Imperativo exprimit., quod imperatur. (65) Conjunctivus exprimit 1° invitationem, vel desiderium, & oratio aliquoties non est adjuncta. (66) 2° finem, & jungitur conjunctionibus *ne* &c. (67) 3° tempus, vel causam, & jungit. *cum* &c. (68) 4° addubitationem, & jungitur *an, quin, ut* &c.

C. VII. 七章

ut pro me hoc ab eo inquiras [65].	同他訪問這个
Non comittam, ut eum	我萬不敢得
offendam [65]: alium voca,	罪他你請別
qui hoc faciat, [66] l. ut	的一个人辦
hoc faciat, [66] l. ad hoc	這个事
faciendum: non possum tibi	情我不能
morem gerere [28]; impru-	隨和你因爲
dentis [14] enim esset [70],	冒失人總能
si virum molestarem [69], l. virum molestare dignum,	难爲衆人可
quem omnes diligant [66] l. dilectione omnium.	爱的人
Nescio, quid respondeam	糊說的話不知道
(68) ad insāna verba ;	答應什么好
imp. scirem (70) quidem, si	若有空兒就
tempus ferret [69].	知道
Si ei l. cum eo de te loquĕ-	若同他提起你來
rer, [61], interrogaret, (70)	他就要問

(69) 5° hypothĕsim & jungitur *si* &c. (70) Oratio principalis hypothesis est etiam aliquoties in conjunctivo.

quis tu esses [68], ad quod (*si interrogaret*) difficilè responderem	你是誰我难答應這个
(*Si Interrogaret*) illudĕre ei facile admodum esset (71).	狠容易騙他
Apăgè! nonne Philosophum imitari potiùs esset [71], qui adeo veritatis [15] diligens erat, ut ne joco quidem l. ut nequidem joco mentiretur (72)?	這个还了得。难道效法古賢人不更好么他爱真事玩也不説虛話
perf. Profectò, sed verbis opus [46] non est, cùm ille disparuĕrit [67].	自然但不用多講因為不見他了
Curramus [65] ergo ad proximum vicŭlum, quod si ibi fuerit [69], reprehendemus eum, quia, inconsultis nobis [57], abierit [67].	所以我們跑到挨近的那个小村子若他在那裡我們就要説他因為沒有告訴我們就走了

(71) Aliquoties hypothesis subauditur.

(72) 6° Conjunctivus exprimit etiam admirationem, & jungit. *ut.*

C. VII. 七章

Ecce homo: quare sic	看他瑪陡爲什么
decepisti nos, Mathæe:	這樣哄了我們爲
quare ita incondĭtus fuisti,	什麼你這么粗魯
ut nos solos derelinqueres [72]?	就捨棄我們两人
plusq. Cum vos vidissem [67]	看你們在那裡妄
diù tempus terentes, abi-	費大工夫就走了
vi; si me monuissetis [69]	但若你們早告訴
tamen, vos hucusque ven-	我要到這裡來我
turos, expectavissem [70].	就等着
Si expectavisses amicitiâ	若你等着。我們就
nostra [46] potitus esses (70).	作你的朋友
fut. Nihilomĭnus cum Romam [36] pervenerimus	雖然我們到了羅
[67], a militibus me defendite.	瑪保護我于兵罷
Heu nobis! [30] si nobis [24] occurerint inimici	哀可憐我們若撞
milites [69],	見于我們有仇的兵

INFINITIVUS. 不定位之辭

quò fugiemus? præsertim cum occupent angusta (loca) viarum, nos capere volentes (73), ut conjectare est.	該那裡跑呢第一因爲他們佔了隘口要拿我們是可估量的事情
Bono animo estote [50]; eos enim in Germania [48] bellum gerere dicuut [59], l. dicitur (74).	不怕因爲有人說他們在日尔瑪尼亞國打仗
Cum ad Mediolanum mense Julio [43] degerem [67], eos Romæ [48] esse, compertum [74] habui.	七月裡頭我在米良府那一塊兒察了明白他們在羅瑪。
Nihil mirum (est); eos enim decimo [43] (ante) kalendas *perf.* Augusti profectos fuisse,	沒有什么驚訝的因爲瑪尔谷告訴了我他們是七月

(73) Verbis *velle*, *nolle*, *desiderare*, *posse* &c. jungitur infinitivus alius verbi; si hoc habuerit subjectum, vide (66.)
(74) Verbis *constare*, *dicere*, *videri* &c. jungitur infinit., hujusque subjectum exprimitur accusativo; *eos*.

C. VII. 七章

certiorem [74] me fecit Marcus.	二十三纔起了身
Nuntius [74] tamen venit (*dicens*) eos bello comisso, [57] ducem in acie occidisse [74], in patriamque revertisse :	到底有信來說他們交了戰陣上殺了將軍就回本鄉
I. nuntius tamen venit, ab eis, cum bellum comissum fuisset, ducem occisum esse, in patriamque reversum [8] esse.	
Fut. Idem tamen nuntius addebat, [74] fore, ut ipsi iterùm arma adversus Germanos caperent [68] :	他还說他們後來再要預備对頭日尔瑪尼亞國
I. ipsos iterum arma adversus Germanos esse capturos.	
Germaniam ergo diripiendam esse [74], censendum est [8].	所以可以古量日尔瑪尼亞國一定被他們乱搶
Equidem Viennam captum iri affirmabat [74].	果然他說徽夜納將被他們搶

Syntaxis 二規文

Sup. Si igitur vobis videtur,	若你們想好我們
Germanos monitum l. monituri proficis-	去給日尔瑪尼亞
camur (75), ut maturè	人报信叫他們早
consulant [66] rebus suis [26].	些安排他們的事情
Etsi Germani sint [69]	雖然日尔瑪尼亞人
pulchri (76) visu, sunt ta	好看到底既然
men monitu l. monendo indigni [76], l. indigni,	他們常謀害
qui moneantur [66], ùt	我們本國不該當
qui urbi nostræ infesti esse solent.	告訴他們
Ger. Minimè gentium [16]:	沒有的事情走罷
eamus [65], tempus est proficiscendi (77).	是起身的時候
Sed num eos monendi	到底爲告訴他
[77] causâ [41], l. eorum	們的緣故

(75) Verbis *profisci*, *ire* &c. jungit. supinum.

(76) Adjectivis *pulcher*, *indignus* &c. jungitur supinum passivum, vel dativus, aut ablativus. (77) Gerundia sunt genitivus, dativus, aut ablativus, & accusativus, quibus jungitur idem casus, ac eorum verbo: *proficiscendi* jungitur substantivo *tempus*.

C. VII. 七章

monendorum (78) causâ pericula adibimus,	就要冒脫不開的
quibus evadere [34] non licebit?	危險么
Celeritèr eundo [40] ini-	我們快走就一定
micos currendo [23] l. ad	于仇敵頭裡到了
currendum impăres procul- dubiò præveniemus.	因為他們跑不來。
Me [20] olim currendi	我先前好跑如今
[15] cupĭdum nunc currere tœdet.	倒厭惡了
Sed ad monendum [77]	但要告訴他們要
eos, l. ad monendos [78]	緊有一个忠心的
eos fido interprĕte [46]	通事把辣丁字文
opus est nobis, qui Latinam	翻日尔瑪尼亞
sententiam Germanicè l. in Germanicam vertat [66].	的話
part. præs. Saluti nostræ [26] consulens ante vos sum	要顧我們的平安
et fut. profecturus, interpre-	故此我在你們頭
tem fidum maturè quæsi-	裡走早些找一个
turus l. quæsitum.	忠心的通事

(78) Particip. fut. passivum.

Expecta paulispèr, aliquid 等一回兒要送

enim tibi apponendum [8] 你些東西吃

habemus: Optima propositio (est). 這个狠好

§. III. *CONJUNCTIONES* (a), *ADVERBIA, ET FIGURÆ.* 不變之句

Proficiscĕre igitur, et nos 你起身罷我們就

te longè sequemur. 遠走趕你

Sed Viennam [36] nè antè, l. priùs (b) intretis, quam (*b*) vobis occurram, l. Viennam ne intretis (c). antequàm l. priusquàm vobis [24] occurram (d). 到底你們不撞見我頭裡不要進微夜納府去

Esto. *His dictis* [57], 就是這樣。說完了

equos conscendunt in Germaniamque (e) 騎馬圖快往日尔

(a) Sequentes sunt postponendæ *que, ne, ve, quidem, quoque, autem, vero, enim*. Exindè accentum (ˋ) adverbiis tantùm apponetur ad distinctionem conjunctionum: aliquæ voces sunt nunc conjunct., nùnc adverb. (b) Tmēsis figura, quâ vocabulum compositum alio vocabulo interrumpitur. (c) Oratio adjuncta. (d) Oratio principalis (e) Conjunctio *que* &c. connectit vocabula ejusdem speciei, eodem tempore, vel casu, i. e. *conscendunt contendunt*.

C. VII. 七章

quàm maximis itineribus [40] *contendunt* (e).	瑪尼亞国
Cum tres dies [35] iter	我們走了三
fecerimus (c), defessus sum equitando [41], pertæsus	天、騎馬乏了
sum itineris, (d) l. ambulandi [15].	行路厭了
Nè animum despondeas; [65] appropinquavimus	不要死心因爲我
enim (a) ad urbem: aspĭce	們鄰近了城。看城
mœnia, aspĭce (f) turres, aspice	墻看塔樓看一城
civitatis pulchritudinem.	的華美
Benè habemus, sed nullus est, qui nos ad regem	這樣好了但沒有
introducat [66].	人引見國王
Ad hæc [8] *Mathæus ex latibŭlo subitò*	這个時候瑪陡從
prosiliens in medium:	暗处偶然出來了
Ego, *inquit*, ducam vos.	說、我就引薦你們。
Apăge ludum: a quanto	看這个淘氣。瑪陡、
tempŏre pervenisti, Mathæe?	有多少時候你到了

(f) Anaphŏra, *repetitio.*

Syntaxis 文規三

Hesterno (die) cum sol meridie se inclinaverat (g),	昨日晚晌四下
horâ sesquiquarta [43], l. hora quarta cum dimidia.	半鐘
Quid igitùr novi [16]	在這个地方有什
est in regione?	么信聞
Conjuratio a paucis diebus	前不多幾天乱起
orta (est) (h), quodam	來了、他的
Pontiano, ex agricŭla duce [9] auctore [57],	頭兒是个将軍、農
quæ eò (i) periculosior	夫出身、名<u>朋下奴</u>
quò (*i*) occultior fuit.	這个亂越暗越危險
Sed qui fuit eventus ejus (conjurationis)?	到底怎么樣完結
Brevì fuit extincta, capi-	不多時候平了、乱
taque (j) conjurationis cæsi [38]; quod enim	頭兒都殺了因爲
in urbe erat militum [16]	京都裡頭所有的
arma illicò capientes [3]	兵立刻拿兵器連

(g) i. e. vesperè, Periphrăsis, oratio pro vocabulo.

(h) Ellipsis, quâ subaud. *est*. (i) Respondentes voces.

(j) Metaphŏra; *capita* pro duces.

C. VII. 七章

cædere, capere, (k)	殺、拿、勸他們。你看
hortari (l): hos diceres	這一边的人就要
leones feroces (m); illos	說是利害的獅子
vero jumenta stupĭda (m).	那一边就是笨牲口
Quæ Pontiano [24] fuit	朋下奴有什么作
rebellandi causa?	乱的緣故呢
Dignitas elationem, elatio	因高位發驕傲、因
ambitionem, ambitio deni-	驕傲發貪心因貪
que rebellionem peperit (n);	心作乱
ambitione magìs (b) l. po-	他是貪位並不
tiùs quam (b) amore patriæ	是爱本國、惡
ductus, nòn minùs (b)	意糊塗的樣子
impiè quam (b) stultè con-	定了滅王位的
silium iniit reges tollere l. tollendi.	主意
Eratne alia causa?	还有别的緣故么

(k) Asyndĕton, qua suband. &. (l) Ellipsis: subaud. *cœperunt*. (m) Antithĕsis, *oppositio*. (n) Climax, *gradatio*.

Equidèm; erat enìm ære alieno gravatus (*j*), nec	有、多該人的銀子
solvendo [25] erat:	也还不了、他頭裡
erat Irus, qui olim Cræsus	如朱陶之富末末
fuerat (o):	了似齊人之貧
Erāntne multi [8], qui	有許多的人向朋
Pontiani partes tuerentur?	下奴么
Juventus tota tùm (*b*) nobilis, tùm (*b*) plebeia l.	幼年的人不拘体
tàm nobilis quam plebeia:	面的卑賤的總説
ut uno verbo dicam, civitas	一城裡的人全
(p) tota (q) a Pontiano erat.	隨朋下奴
Quare ergo tàm citò,	旣然如此爲什麼
tàmque [c] miserè	這樣快這樣难堪
periēre:	的就敗了
Eò quòd nobiles [a] ad pri-	因爲体面人、仇
mum inimicorum impĕtum	敵一攻就

(o) Antonomasĭa: *Irus fuit homo pauper, Cræsus fuit dives.* (p) Metonymĭa: continens pro contento, civitas pro civibus. (q) Synedŏche; *tota* pro magna parte.

C. VII. 七章

ad illos defecerunt; plebei	投降、下民
verò [a] armis [26] non	不慣打仗剛該
assueti, cum pugnare (m)	打仗的時候
oporteret, terga hostibus [28] fœdè verterunt (m).	不顧臉倒跑了
Quid igitur de superstitibus	剩下的沒有死的
factum est?	那裡去了
Etsi & (r) carnĭfex, & laquĕus	雖然有三年癈了
tribus abhinc annis fuissent	劊子手癈了絞罰
abolita [7], partìm (i) hoc	到底一半用第一
[49], partìm (i) illo [49]	樣罰一半用第二
suplicio periere:	樣、都殺了他們
tàm facile regi leges abolere,	可見國王想癈律例、
leges (f) ferre visum	定律例容易的了
(est) (s)!	不得
Dicunt tamen eum plerăque	到底有人說他的
[32] eruditum (esse).	斈文大

(r) Polysyndĕton; duæ conjunctiones pro una.
(s) Epiphonēma.

Syntaxis 文規三

Equidèm; sed cum sit humili loco natus, etsi (*i*) regno l. rerum potitus (sit)[46]; tamen (*i*) non desinit esse, quod fuit.	是、但因爲他是卑賤人家生的雖然得了王位到底还是頭裡那个人
Oporteret vero (*a*), cùm sit rex, & senex sexaginta annorum [13], oporteret (t), inquam, se exhibere moderatum ad omnes: nonné vitam quibusdam [28] promisit?	但既然他是國王还是六十歲的个老人該當溫和的待衆人。难道沒有多少人他許下不殺他們么
Labrorum, l. labris tenus [55] promisit, postea vero pugione [42] capulo tenus eos ad unum confōdit.	口裡許下後來到底拿短刀每一个深深的刺了他們到靶
Pópularitatem ergo amisisse [10] necesse fuit.	所以一定失了百姓的爱

(t) Epezeuxis; repetitio immediata vocabuli.

C. VII. 七章

Contra, hoc illi pro odio	相反、這个事情該
amorem (*m*) civium con-	招衆人的恨、倒招
ciliavit l. peperit; opinio	百姓的愛因爲有
[74] etenìm præ valuit,	通兵的一句話說
hoc nòn (*i*) vindictæ ergo,	這个是厭惡謀叛
sed (*i*) in odium rebellio-	並沒有報仇的
nis factum [59] esse [74].	意思
Sed jàm in regiam ire [73]	到底如今就要上
juvat; ubĭnàm est inter-pres?	朝裡、通事在那裡
Ecce (habes) eum.	就是他
In lingua Latina es ne bene	先生辣丁話全熟
versatus, Domine?	了么
Cum Romæ, nòn Latio (*i*)	我在羅瑪府十六
sexdecim annos degerim,	年的工夫並沒有
mediocrĭter Romanum,	在辣地域所以
non Latinum (*i*) ser-	能畧懂得也能畧
monem intelligere	說羅瑪府的話並
atque proferre valeo.	不会說辣丁話

Syntaxis 文規三

Hoc nihil refert; Romana enim lingua eădem (i) est, quæ (i) l. ac (i) Latina. Eamus.	這个不相干因爲羅瑪話辣丁話都是一个樣。走罷
Ad regiam perventum est [59].	到了朝裡、
Interpres, notum fac, quæso, præfecto prætorii, adesse tres Gallos regem adire postulantes.	通事請稟上護衛都統有三个弗良塞亞人請見國王
Ad regem admissi: Rex, in æternum vive; detur, l. fiat nobis fandi [11] coram rege potestas.	准到國王跟前、請國王萬福請有所奏
Liberè exponite, quidquid habetis proponendum [78].	若有所奏隨便奏來。
Iter nobis Romam facientibus [57], compertum habuimus Romanŭ imperium (p) in armis esse ad bellum Germanis [28] inferendum: propterea ad regnum tuum divertĭmus, ut hoc tibi	臣等往羅瑪府行路的時候知道羅瑪國預備了要伐日尔瑪尼亞故此繞路到貴國要親口

C. VII. 七章

proprio (u) ore secretò indicaremus [66].	暗暗奏萬歲
Nùnc patet triti sermonis veritas [74]:	從此可見是眞的
Gallos, scilicèt, sicùt (i) in	說弗良塞亞國人
bello infensissimos, ita (i)	打仗的時候最害
in pace humanissimos esse.	人的相和的時候
His dictis, nòn eos dimisit	最愛人的、說完這
vacuos; nàm eis [28]	个話不許他們空手
equum dono [40] *misit*, l.	回去因爲給他們打
eos equo [40] *donavit, qui,*	發他狠喜歡的一
ùt mansuetissimum [12]	匹馬的禮因爲再
jumentorum, erat diliciæ	沒有這樣
[9] *ejus.*	良善牲口
Interpres egregie, quarè bello	高明先生爲什么
[43] præterito eò (i) malo-	上一次打仗災
rum [16], et huc miseriarŭ	難難堪至到日
perventum [59], ut (i)	尔瑪尼亞的兵

(u) Pleonasmus; *proprio ore* redundant.

Syntaxis 文規三

Germanus miles esset fusus, duxque occisus? 馬敗散將軍被殺

Hoc eò (i) evēnit, quod (i) 有這樣因爲那時

tunc temporis [16] milites nòn erant experti, nec (i) 候兵丁不熟不明

periti militiæ, l. nec (i) erant experti, neque (i) periti mi- 白打仗就是將軍

litiæ l. militiam [32]: jam vero dux, etsi in bello 雖然在打仗上大

gerendo facilè princeps, 概是頭一个好还

et longe major Cæsare, de- 比塞雜尔强但没

sertus a suis mortem oppe- 有他的人相幇死

tiit gloriosam: milites fugam (delegerunt) (v), dux 的倒体面兵想跑將

gloriam delēgit. 軍想光榮

Miles ingratus, nè dicam 慢說没有情分的

imbecillus l. imbecillum... 兵真是没有胆子

Sed dux strenuĭor (i) erat, quam prudens (i). 的兵、到底將軍的

Minĭme; nemo enim pruden- 勇敢比他的智德大。

tior, quam qui est sapiens; 没有、因爲最有智

jam vero ille de bello opti- 德的就是有學文

(v) Zeugma verbum mutatum subauditur.

C. VII. 七章

me omnium [12] disserebat; sed	打論講他是就的
ubīque terrarum duces,	有没再情事的仗第二个好、到底一
utcunque victi,	个將軍敗了不論怎
improbari	么樣常説他不好、普
solent.	天下都是這樣
Nusquàm gentium [16] audivi conveniеntiùs rationi	走過許多的地方總没有聽見人這樣
[23] dicentem, neque sapientius te [44] disputantem.	講理這樣明白講論
Loquerisne seriò, an mihi	你説的是認眞
illudis?	是欺負我
Gallus (mihi crede) (x) tùne	請信我的話弗良
(i) illudit cùm (i) illuditur;	塞亞人有人欺負
tantùm (i) illudit quantùm	他他總欺負人欺
(i) illuditur; et propterеà,	負他多少他也欺
(i) l. ideò (i) illudit, quòd	負多少他欺負人
(i), l. quia (i) illudĭtur.	總是因爲人欺負他
Valle.	請了

(x) Parenthĕsis, quâ interrumpitur alia oratio.

Caput VIII *COLLOQUIUM I* 八章問答之一

Duo condiscipuli.	同窓的两人
Vis mecum ludere, condiscipule?	夥計、要同我玩兒么
Quid ais ineptè? extrudam te.	你糊說什么、要攆你出去
Ne irascaris quæso.	我求你不要生氣
Non irascor, accuso tuam pigritiam, ne dicam puerilitatem.	我不生氣我不要說你的孩氣我說你的懶惰
Non licet igitur ludere?	所以玩兒使不得么
Suo tempore licet, haud inficior; omnia tempus habent:	本時候使得我承認、各事情有各時候
Satis indulgens es.	你寬鬆的可以
Et sunt, quibus videar nimium severus, sed injuriâ; in hanc sententiam, Cato satis eruditus ut illis	雖然這樣还有人嫌我太嚴、到底不公道加當他向日算是个有斈文的、隨這个

temporibus, recte monet: 意思說的好、你有
"Interpōne tuis interdum 時候該當擱下你
gaudia curis." 的事情玩兒

Mihi vidēris sapĕre supra 看起來你明白超過
ætatem ; nimium sapere. 你的歲数、你太明白

Non satis sapio, et quod 我明白不及不及
non est satis, multo minus est nimium. 的更不過分

Loquendi modum fac; mitte 不要多說話讓我
me, ut memoriæ mandem mox reddenda. 去預備不多時候

Eho quid est hoc? quid 所該背的書、甚什
sibi vult ista tam subĭta 麽事這么快改変
mutatio? 有什么意思呢

Alia non est quam l. nisi 没有别的改變就是
loquēlæ ; nupèr enim 口裡改變因爲方纔
joco (v), nunc seriò loquor. 說笑話如今說實話

Quid prodest verbis ludĕre? 說玩兒有什么益處

Magis quidem, quam silens 比安靜念書还有

Colloquium I 問答之一

studium: nunquamne ex	盖處你總沒有听
præceptore audivisti?	見師傅說么
Nunc mihi non occurrit l. nunc non recordor.	如今想不起來、
Dixit, utile esse ad nos in	他說了有用為
lingua Latina exercendos.	操練說辣丁話
Æquum dicis; sententiæ	說的是、隨你的
tuæ assentior l. cedo: verbis lude,	意思、隨便你
quantumcunque volueris.	說多少笑話
Mitte me itĕrum quæso,	再求你讓我去
ut repĕtam prælectionem.	溫今日的書
Repetamus unà: accipe	咱們大家溫、給
librum, et vide, an fidelitèr	你書看我背的是
repetam?	不是
Age, faciamus periculum;	來試一試
sed ubi incipit hodierna	到底今日的書在
prælectio?	那裡起呢第
Pagĭna vigesima septima, articulo secundo.	二十七篇第二節子。

C. VIII. 八章

Recte est, incipe, quid expe-ctas?	是了、等什么、起頭
Sed si supervenerit præ-ceptor, nonne putabit nos garrire?	但若這个時候先生來、一定要想我們在這裡說閑話
Errorem deponet, ubi nos certissime repetere audi-erit. Melius est secedĕre aliquò in angulum, ne causæ quid sit quod l. cur in nos animavertat.	不怕他一听我們背的書一點不錯就明白了。更好避到一个什么几角裡頭爲没有一點皃責罰我們的緣故
Age, attentus esto, ne me sinas aberrare.	來罷留神不要叫我背錯
Sum promptior ad audien-dum, quam tu ad repe-tendum, incipe.	你預備念我更預備听、起頭罷
Primum pecuniæ, dein imperii libīdo crevit.	先、生貪財的心後、生貪位的心
Pronuntia clarius syllăbas:	你該當把這些声音說清楚一些。
Mihi videtur clarissime	自想

Colloquium I 問答之一

pronuntiare.	說的狠清
Ita natura fert, ut alio-	是人的常情知道
rum vitia, non nostra	人家的毛病自已
cognoscamus.	的倒不知道
Importūnus supra modum	你過餘羅瑣、這樣
es; tam lentè repetendo	慢背一下鐘背
horam absumemus.	不完
Recte putas: continua, ego	想的不錯、継緒背
silebo, nec curabo rectene,	我就不出聲也不
an perperpĕram repetas.	管你背的好歹
Sic inutilis est repetitio; non	這樣溫無用、我不
amplius repeto: satis erit	溫了我自已溫就
solum repetere.	彀了
Ut libet; sed aperi librum,	隨便、到底開書
et audi me repeten-tem. Licet.	听我背。使得
Salus populi suprema	百姓的平安要定
lex esto: quis rectius	頭一等律例。誰背

C. VIII. 八章

repetit, tune, an ego?	的好、是你是我呢
Altiori voce loquere; nihil	大聲些說听不見
enim audio.	什么
Surdus nimis es; nolo repe-	你耳朶太聾了、不
tere. Quid ita? nihil re-	背了為什麼、拉倒。
fert. Vis jentare mecum?	請用點心
Jam jentavi. Prosit	已經吃了先偏
tibi; sed tam mane	了。該當、願有益。到
jentatur in domo	底你們家裡這麼
tua? Sic fere	早就吃點心么。夏
solemus in	天的時候差不多
æstate.	都是這樣
Ego igitur solus	既然你吃了我一
jentabo.	个人吃
Et ego interim studebo:	你吃我暫且念書
dic mihi, quæso,	求你告訴我我們
quod est præscriptum	今日念的書在什
hodiernum?	么地方

Colloquium I 問答之一

Ignorasne? Ignoro, quia heri scholæ non interfui.	你不知道么、不知道因爲昨日念書的時候我不在
Vapulabis, pœnas dabis.	該打鞭子該受罰
Ne credas, hoc bona veniâ feci.	不要信他、我這樣行有寬免
Exemptus ergo fuisti munere?	所以免了你的這个本分麼
Privilegium habeo domi manendi quaque die Jovis.	有私恩每瞻礼五能在家裡
Quid negotii te detinet domi hac die hebdomădis?	每主日這一天有什麼事攔住你在家裡呢
Prandium solemne, ad quod homines publici, ut exercitus duces, & civitatis magistratus invitantur.	排大席面請這些有功名的人比方營裡的武官城裡的文官

C. VIII. 八章

Quot dapum genera in eo	這个筵席排幾樣
prandio aponuntur?	菜肉呢
Nimis es curiosus, mihi	你問的太細、我
non expedit loqui.	不可以說
Ignosce, quæso, siqua in	若因爲我愛說話有
re te offenderim loquaci-	什么得罪你的地方
tate mea, nihil tamen	求你寬免我、我到底
mali cogitans.	沒有什么不好的意
Hoc nihil est; sed tem-	思這个沒有什么、
poris usūram sarcīre	但你該當補所躭
debes, ut in literis pro-	悞的時候纔能念
grediaris l. proficias.	書往前進
Ubi prandes	你天天在那裡吃
quotidie?	早飯
Sæpe domi, ut cum est	有幾次在家裡、比
vacatio, sed plerumquè	方放學的日子但
in diversorio.	多一半在店裡吃

Quanti constat prandium ?	吃早飯化多少錢、
Centusse l. quadraginta sestertiis.	半塊畫錢或四百个大錢
Carissimum prandium. . .	好貴飯
COLLOQUIUM II.	問答之二
Condiscipuli.	同窓二人
Unde redis tam anhēlus ?	你這樣喘氣從那裡回來呢
Domo.	從家裡
Quid eò ?	去那裡作什么
Petītum libros.	取我的書
Non credo, quotus quisque non mentitur ?	我不信不撒謊的人狠少
Quo mendacio hucusque me deprehendisti ?	你到如今察得出我的什么謊來呢
Esto; sed cur non attulisti cum primùm in Colle-	罷了、到底你頭一次上學房爲什么

gium venisti ?	没有拿來
Oblitus fui. Magna profectò	我忘了。這个是个
fuit negligentia.	大踈忽
Imò maxima, sed	还是狠大的一个
cela commissa,	踈忽到底不要露
ne me ad Magistrum	我的這些事情也
deferas, cui si hoc	不要告師
innotuisset	傅知若他知道了一
non impūne mihi esset.	定不自自的過去
Nihil minus cogĭto, sed non	我一點兒没有這
possum *facere*, quin te reprehendam,	个意思但不得不
nihil aliud volens, quam	說你、我不要别的
ut te emendes.	要你改過就是了
Istud, quoniam amicè	看你這樣行有朋友
facis, boni consulo.	的情分所以狠服你
Ego te meum dici tantis-	多咱你的行爲对
per, volo, dum, quod te	你的地位你就算

dignum est, facis.	是我的朋友
Tibi in amore respondebo,	是一定我要相應
ne dubites.	你的爱
Sed quid facimus hodierni	到底我們作什么把
pensi immemŏres?	今日的書全不管
Exiguum est; satis tempŏ-	今日的書不多、还
ris nobis restat.	有時候
Hoc non recte est;	你這樣不好、你还
adhuc non didicisti,	不懂得什么是好
quid sit, studiosum esse;	念書的人
et cur non scribis?	爲什么你又不寫字
Scribendi exemplar non ha-	我没有法帖、你自
beo; tu vero?	已寫了沒有
Jam scripsi meam paginam;	我寫了我的倣、你
propĕra; mox enim exi-	快快的寫、師傅就
getur scripturæ ratio.	要看
Notæ in syntaxim mihi	我如今該當抄辣丁

C. VIII. 八章

describendæ sunt; sed tæ-	規矩的小字到底
det me omnino: o si mihi	心裡沒耐煩若你
velles dare operam!	相幇我些就好了
Omnia metiri tua volupta-	看你作各樣的事情
te vidēris.	都是隨自已的意思
Præceptum servare licet,	書上說各樣事情
scilicet, Nihil facias	上、不要勉強自已的
invīta Minervâ.	本性這一句話可以
Pessima excusatio;	行。這個推辭更不中
sed expecta vaca-	用、但你等一
tiones proximas, et ego	等到下放大學
tibi describam; nunc valde	我就給你抄、如
sum occupatus, multis distentus curis.	今忙、事情多
Tantum tempus expecta-	這么大工夫我不
re nequeo.	能彀等
Discribe ergo tua manu.	所以你親手抄
Tu citius totum describeres,	你抄一本比我抄
quam ego quinque, vel sex versicŭlos.	五六唐还快

Colloquium II. 問答之二

Dixi tibi, me alio negotio esse detentum.	我一經說了如今有別的事情
Saltèm commŏda mihi scalprum, et calămum in duas horas. Sed cave ne detereas.	至少借給我一把小刀一管筆為兩下鐘的工夫、到底小心不要弄壞了
Hoc scio ; in codicem tuum refer. Nihil dare soleo quin prius inscribam ; quia omnium mihi reddenda est ratio ; ne oblivis-caris opportūnè reddere.	我知道、上你的賬罷。不先上賬不給什麼東西因為各樣東西我該當交賬、該當还的時候不要忘了
Faciam, nisi quid obstet : vale.	若沒有什么阻擋一定还、請了
Quo vadis ?	你往那裡去呢
Eo cubitum.	我去睡覺
Cur ante horam ?	為什么沒有到時候就去

C. VIII. 八章

Quia tertia matutīna mihi	因爲早起三下鐘
est surgendum.	該當起來
Quamobrem ? Aliquid habeo	爲什么、有字寫。
scribendum. Quid ?	什么字。我寫
Literas ad patrem	書子給我的父親
diu intermissas :	許多的時候断了
At ego ad lucernam ad mul-	書信 我要燈下念書
tam noctem studebo : et	到半夜。你的母親到
quid de matre ? Est ruri	底怎么樣。他在地
negotia rustica curando :	裡照管種地的事
ipsa ad me misit literas,	情。他給我書子
& heri ad eam	昨日我給他寫了
rescripsi.	一個回信
Villĭcum non	你們地裡沒有莊
habetis ?	頭么
Habemus ; & homines mer-	有、也有僱的短工
cede conductos, sed nemo melius provĭdet rebus suis,	到底論照看東西

Colloquium II. 問答之二

quam. ille, cujus sunt.	總沒有主人好
Ita credo, & experientia,	我也是這樣想、本
quæ, ut vulgo dicitur, est	來我們天天經過
mater sapientiæ, quotidie	這樣的事情俗語
hoc confirmat: prædium	也說經一事長一
venire oportet, ad quod	智、若你不能到你
venire non licet.	地裡你該當賣他。
Semperne ruri degit?	他常在地裡么
Pro majori anni parte tan-	多半年单单的、
tum, præsertim tempore perceptionis	第一、收割
frugum l. tempore messis.	的時候
Miror quomodo mulier, &	我納罕怎麼樣一个
nobilis tantum possit,	婦人还是个体面的
ac velit subire	又能又願受這麼
laborem.	大的苦
Potest; quia est assucta:	能彀、因為慣了
vult; quia ab incunabŭlis	願、因為自小的就

C. VIII. 八章

fuit edocta hanc verita-	教他這一條道理
tem; nobilitatem non	說、体面不在閒着
consistere in otio; sed in	但在過日子爲
vita ex sui, & reipublicæ	自巳爲國家
utilitate traducenda.	的便益
COLLOQUIUM III.	問答之三
Condiscipuli	同窓的二人
Unde venis? Venio foris,	你從那裡來。從外
l. inferne l.	頭來、從底下、從上
supra l. intra.	面、從裡頭
Quod negotium tibi erat foris.	你外頭有什么事
Iveram ad requisita naturæ,	我去走動
iveram redditum urinam.	我去撒尿
Recipe te, sede ad mensam,	你收歛自巳坐在
& edisce prælectionem	你的棹子那裡斈
in crastinum.	你的書爲明天。
Jam edidici.	巳經斈了。
Lude igitur.	所以可以玩耍

Colloquium III.	問答之三
Nullus, te excepto, est	除了你没有人
collusor. Quocum	同我玩兒。我們
ludemus? Tessĕris.	耍什么。擲骰子罷
Ludere non vacat,	我没有空兒耍
tibi licet esse quiētum l. quieto.	你可以閑坐在這裡。
Ad nutum tibi obediam.	一點頭全听你的命
Unde nactus es hos calămos?	那裡得這些筆
A circumforaneo emi, qui	我買的搖鼓兒的
eos per fora, plateasque circumferebat.	他走街賣這些筆
Ostende: vah quam	給我看、噫軟的了
molles!	不得
Ego non eos examinavi, nisi	我不過看了一下你
levissime; sed tenta dili-	到底細細的試一試
genter; sunt enim alii aliis firmiores.	因爲有更硬一些的
Quot tibi dedit pro sestertio?	一分銀子買多少
Tres tantum: Quid ais?	单单的買三管。説
tres? sæpissime pennas	什么、三管、我有幾

C. VIII. 八章

emi singulis quadrantibus:	次買了、一个大錢一
carissimæ sunt.	管。貴的利害
De pretio garrire l. contendere non solĕo:	我不喜歡多講價、我
pretium a mercatore fa-	还了賣筆定的價
ctum solvi, & ille habetur	錢、人還把他當一
vir bonus, utpŏtè profes-	个好人因爲他是
sionis Christianæ.	奉教的
Ne attendas, quod pretium	不要管買賣人定
mercatores faciunt, sed	什么價錢要看那
quod res ipsa valet.	个東西值多少
Ego non statim dedi, quod ipse petiit, imo vero	我並沒有立刻給
emere conatus sum duobus quadrantibus in	他所要的價、反倒
singulas pennas l. pro	我要買兩个大錢
unaquaque penna;	一管
ille autem in me succensuit dicens:	那个人倒惱我說
Quasi ego eas furatus sim l. quasi sint furatæ.	你想是偷來的么
Ignorasne has esse	你不知道這都是買

Colloquium III. 問答之三

mercatorum artes?	賣人的法子么
Ille tamen dedit mihi auctarium.	到底他給了我饒頭。
Quod? Chartæ plagŭlam.	什么。一張紙
Sic solent inexpertos allicĕre.	這些人常是這樣買哄不懂區的人
Nihil mirum; suum quisque commodum quærit.	沒有什么驚訝的、各人找自已的便益
Vis mihi dare unicam?	你給我一管罷
Non sic dantur mihi.	人不是這樣給我的
Hem, rem tantillam mihi negas? quid, si magnum quid rogarem?	噫、這么一點兒東西就不給我、若我問你一件大事情該怎麼樣呢
Fortasse repulsam feres.	大概我不准
Meliores calamos habeo, quam tu; sed memine-	我有筆比你的更好、但你記着恐怕

C. VIII. 八章

ris, aliquando forsan ali-	後來求我什麽、還
quid me rogabis frustrà.	是白白的
N on conquerar, si non	若你沒有本分行
feceris, quod tuum non est.	的事情我就不暴怨。
Confiteor, contrariam agen-	我承認不
di rationem a ratione	這樣行于理
alienam esse l. abhorrere.	不合
S vis omnes tolle, hoc	若你要、我情願你
sus deque fero.	都拿了去
Nolo te prorsus vacuare ;	我不要你給盡了、
sed ad propositum rede-	到底再說頭裡的、
amus, unde habuisti	你妄費的這个銀
pecuniam, quam tam malè impendis ?	子從那裡得的
Ex pignoratione Virgilii	我當了我的微日畧
mei. Vah hoc pejus	書。噫、這個更不好、
est ; progressu temporis	後來你慢慢把
omnes libros pignorabis.	書都當了

Colloquium III. 問答之三

l. pignŏri dabis, et, quod	永遠贖不出來越
pejus est, nunquam	發更不好
redimes; præsertim cum	第一因爲當舖裡
usuras graviores pigno-	要的利錢狠重、我
ratores exīgant: hoc duco misĕrum.	想這个是不堪的狠
Hoc ego ignorabam.	我不知道這个。
Sic res familiaris dissipa-	就是這様蹧蹋
tur, sic ab re perītur.	財帛、敗壞家産
Rem acu tetigisti; sed	你說的正对
huic malo quid reme-	到底這个有什
dii comparabo?	么法子
Tibi necessariam pecuni-	我給你借要緊的
am mutuabor l. mutuam dabo absque usurâ.	銀子也不要利錢
Gratiam tibi habeo, et	暫且多謝你後
postea referam pro hac	來还要報答你
tua humanitate, et libera-	的慈善、大方、願
litate: bene tibi sit, et tuis necessariis.	你平安與你的親友

C. III. 八章

Omnia fausta tibi precor.	願你享萬福。
Te diligam, ut fratrem,	自今以後愛你如
honorabo, ut patrem.	兄恭敬如父
Bono vertat Deus uni-	求天主賞我們各
cuique nostrum.	樣事情都好。
Beneficiis devincor tuis;	得你的恩多
tecum vivam conjunctis-sime.	要于你相好
Facis, ut amicum	你這樣行纔是好
decet.	朋友
COLLOQUIUM IV.	問答之四
Deambulatio.	曠
Amice, quo properas?	老兄往那跑
Ad flumen balneo usum l.	到河裡洗澡
me lavatum; quia æstus	因爲熱
est l. dies æstuat; dies	因天熱就
ipse admonet de balneo.	想洗澡
Adhuc in æstate	我們如今还不是
non sumus.	夏天的時候。

Colloquium IV. 問答之四

Scio nos esse in fine hicmis, & principio veris.	我知道如今就是冬天的末日春天的起頭兒
Ergo deberes frigēre l. frigŏre rigēre.	所以你如今該當覓得冷
Deberem quidem in zona frigĭda, sed non in torrĭda, ubi nunquam frigus est.	在寒道該當覓得冷在熱道天氣總不冷
Ego eo in alia omnia; tu consilia capis tibi inimica; o si scires quæ, & quot sunt in fluviis pericula, & quot ibi mersi miserè periere!	我們的意思大相反你的主意是你自害自已、嗳把不得你知道河內有多少多大危險多少人在那裡死得可憐。
Nullus natator (quod contĭnens memoria sit) aquis obrŭtus est; illos omnes artis nandi ignaros	書上没有紀載有会浮水的淹死了這些人我想都

C. VIII. 八章

fuisse, mihi persuadeo l. 不会浮水
in animum induco; ego 我不是
vero a pueritia nando as- 我從小慣了、浮水
suētus, more piscis nato. 如同魚
Lege historiam, et scies 你看書就明白了
peritissimos nandi nando 最有本事浮水的
interiisse; ab incē- 浮水死了你撩下
pto desiste. 這个罷
Ubīque mors impĕtit 那裡不死人呢、身
homines; nimio calore 上熱的利害我該
afficior, refrigerandum est corpus. 當洗一洗凉快
Rètrogadamur, quæso, ad 求你回去到隣近
hortum, qui propè est, amœnissimum. 美好的園子
Consilium amplector; sum 我遵你的意思、随
tuus, revertamur. 便你、回去罷
Ubi erit janitor? Pulsa 那个看門的大槪在那
fores: Hoc janitores 裡、你敲門罷。這此
ægrè ferunt; 看門的都不喜歡這樣

Colloquium IV. 問答之四

melius est, ut ex eminente	更好上隣近的山
colle hortum introspiciamus;	往裡頭看
quod si in conspectu fu-	若他在跟前指一
erit, uno nutu eum vocabimus, vel ipse portam	下呌他或是他
apertum ultrò veniet.	自已就來開門
Unde venit perquam	這裡竟出一个好
optima fragrantia, quæ	香味兒是從那裡
hic sentītur?	來的
Ex viridario horti, cujus	從花園兒來的、種
olītor est vere curiosus.	園子的是謹慎的人。
Adest janitor, ingre-	看門的到了進
diamur.	去罷
Quid tibi videtur	你看這个園子怎
de horto?	么樣
Percurramus, l. inspici-	我們看完了後來
amus totum, postea meam feram sententiam.	緫能說一定
En nemus valde umbro-	看這个狠密的樹

C. VIII. 八章

sum : quanta multitudo	林這么些个鳥
avium, quæ modò voli-	児一会児乱飛、
tant, modò sedent !	一会落在樹上。
Quam variæ earum	様児多的了不得
species, quam sonorus	他們嘯的好听的
illarum cantus ; delecta-	了不得、這个園子
bilem hortum !	有來頭
Inter omnes eminet	這些鳥児裡頭有
una species, cujus	一様出衆的、在柏樹
nunc avis subter illa	底下如今有一个
cupresso : quod est	這个鳥児叫什么
nomen illius ?	名子
Psytăcus Americanus.	叫鸚鵡是亞末里戞的。
Ad præsens usque non	到如今我總没有
vidi similem : miror	見過這様的。我納
pennarum pulchritudĭ-	罕他的毛好看、那
nem ; quis color in	一个顔色他没
eis non est ?	有呢

Colloquium IV. 問答之四

Nullus certè ; ibi invenietur albus, niger, ruber, aurĕus, ceruleus, violaceus, cinericeus, virĭdis ; verbo omnes.	果然都有、看得出來白的、黑的、紅的、金色的、藍的、紫的、灰色的、青的、各顏色都有
Pulcherrima avis ! sed quis cantus ? Nullus ; sed loquitur ut homo.	好看的雀兒、到底他嘯的好不好。不嘯但說話如同人
Audirĕne licet ?	我們可以听他說話么
Facillimè ; audi, ego cum illo verba facio.	這个容易你听我同他說話
Clarè equidem, et distinctè loquitur.	果然說的清亮
Eamus obviam illo venatori : Cognoscisne illum ?	我們去看那个打獵的人。你認得他么
De facie tantum.	不過見過了、沒有來往。
Amice, hodie venatio quomodo ?	老兄今日打獵怎么樣

C. VIII. 八章

Satis prava, deterior hesternâ; spes me fefellit, quia igniario bono careo, sed totas in horas famŭlum cum meliori expecto, et non puto cassum laboraturum.

不怎么樣、比昨日更不好、辜負我的望因為沒有好鳥鎗、到底我等我的家人快到給我拿一個好的來、這樣我想不白費工夫

Et qualis fuit hesterna?

但你說昨日的怎么樣

Fuit optima: intra duas horas aprum, duos turtŭres, perdīces octo, lepŏres quinque, novem picas, hirundines uno ictu trigiuta occīdi.

昨日的狠好、两下鐘的工夫打了一個野猪、两个班鳩、八个鷓鴣、五个野兎兒、九个喜雀、一下打了三十个燕

Ut video, abundat hic venatio, alioquin qui fieri

看起來這一塊兒打獵的東西多、不

Colloquium IV. 問答之四

posset, ut tantum vena-	然你怎么樣能打
tum captares?	這么些个
Sunt mihi canes venatĭci	因爲我有好打獵
ex melioribus, quod est	的狗就是一件爲
unum ex requisītis pri-	打獵最要緊的事
mis ad venandum, qui	情、這些狗都聞出
òmnia odorantur, et per-	來了。但若我可
vestīgant; et, si trium dierum viám progredi	以前走三天的路
fas esset, duplum, vel triplum captarem.	就能打二三倍
Sol occĭdit, revertamur	如今日頭就落、我
domum; si serò acces-	們回家去罷、若我
sĕro pater postulabit	到家遲了我的父
a me pœnas.	親要罰我
Quid propĕras? intra	你忙什么、若巧了、
septem, et viginti tempo-	二十七分的工夫
ris puncta, si fortuna tulerit, domi erimus:	就能到家裡
Quando? nescisne quam	幾時能彀、难道你

C. VIII. 八章

longum iter nobis sit	不知道我們有遠
faciendum ?	路走么
Flumen navigabile adest,	不怕的這裡有一
nobis ventus est secundus l. bonus,	條河可以坐
nihil verendum.	船風又順
Heus heus nauclēre,	嗳嗳、老板
ad hanc ripam appro–	把你的艇
pinqua cymbam.	往這一边來
En navicŭla, ascendamus	小船到了我們
eam ; mavisne adverso	上船、大概你寧要
flumĭne faciamus vela ?	往上水走罷、不、
Minime, secundo flumine navigandum.	我們該當下水行船。
Nil timendum, æstus de–	不怕的如今是下
crescit, ventus flat a	潮、風來的順、
puppi, mare tranquillum est.	海不起浪
Nautæ, intendite vela.	水手起篷
Gubernator, da mihi pa-	老板給我一點兒
rum aquæ : Est turbida.	水。水混了

Colloquium IV. 問答之四

Affer, ut est, turbidam.	混也給我
Prospĕra navigatio!	這樣行狠好
Si cupis possumus adhuc legere ora illius pagi ad lævam.	若你願意還能挨左边那个村子行。
Obsequar tuæ voluntati.	我隨着
Contrahĭte aliquantŭlum vela, et cum prora recta ad initium illius civitatŭlæ demus vela.	如今下一點兒篷直直的到那个縣的頭兒起
Jube nautas colligĕre ex toto vela, et tantisper sistĕre; sumus enim in conspectu urbis.	叫水手落篷都要落下站住一會兒因為我們如今在城的对面
Jam remĭges incumbunt remis, contrariumque litus perquĭrunt, visne ad illud appellĕre?	水手搖槳往那一面去你要在那裡上岸么
Hoc melius, ut effugiam oculos patris.	這樣好能躲避父親的眼目

C. VIII. 八章

Alligata est scapha ad litus; ascendamus ad terram.	他們把船拴了槳子、我們上岸罷
Solve stipendia nautis:	給水手錢粮
Aliàs mercedem; stipendium est militum.	說錯了是船錢、錢粮是當兵的
Nunc miseret me nautarum: quia remigando contra æstum intra duas horas ægrè appropinquabunt ad hortum.	如今我可憐這些水手因爲逆水搖槳两下鐘的工夫还是費事到園子那裡
Forsĭtan expectabunt crescentem æstum, et nullo negotio revertentur.	大概他們要等上潮的時候就容易回去
Modò ingenuè loquere, quid sentis de vespertīna hac nostra recreatione? nonne antepo-	如今你老實說我們今日下午的玩耍怎麼樣、难道比你想的那

nanda est ei, quæ tibi fuerat in animo?	一个不更好么
Expectationem profectò vicit; est sanè cur tibi gratias agam; præcipue ob navigationem secundis velis, quæ fuit mihi gaudio vere magno: vale in crastinum usque.	果然想不到這樣好、本來該當多謝你、第一因爲順風行船是我狠喜歡的、請了明天再見
Ante matutinam classem cupio esse obvius tibi.	早晌念書的頭裡要見你
Hora septima ante Sacrum in atrio ecclesiæ me invenies.	下七鐘望彌撒頭裡在堂遊廊那裡能見我
Rectè est: vale.	是了、請了。

COLLOQUIUM V. 問答之五

Deambulatio in urbe.	在城裡頭曠。
Heus. Hem Domine.	阿、嗳老爺
Es tu curator? Ego sum.	你是管李房么。是了

C. VIII. 八章

Mathæum voca, ut mecum exeat deambulatum.	叫瑪陡同我出門曠一曠
Libenter.	願意
Mathæe. Quid boni habemus ?	瑪陡、有什么大事。
Pone libros: quia Sacerdos Petrus me jussit, rogare te, ut ad exeundum foras, te pares.	放下書因爲白多禄神父命我請你預備出門。
Hoc non rectè est, nonne a prandio exire præstaret ? in me comparando l. mundando horam traducam. De te ergo jure dicetur : *Dum comuntur annus est.*	這个不好了、吃了飯出去不更好么如今要穿衣服要費一下鐘的工夫。所以書上這一句可以对你、書上所說他們打扮費一年的工夫。
Ne in me contumeliam jacias, ne me conviciis	不要凌辱我、欺負我、

Colloquium V. 問答之五

consecteris: hoc de mulieribus dictum, scito.	這一句話是指着婦人說的告訴你說罷
Propĕra; tunicam tantummŏdo muta;	快些单单的換長衣
tibialia enim, & calcei munda sunt.	因爲襪子鞋、都乾凈
Affer mihi, amabo te, pallium, & pileüm.	請你給我拿來外套兒帽子
Nihil deest; sed hoc pallium prius lavare operæ pretium est; quia maculatum, & indŏcens est.	都有了、到底先該當洗這一件外套兒因爲臟了、不合式。
Ab hoc desiste; tempus instat, non morar, & utĭnam sacerdos morâ non sit offensus.	罷了、這个時候狠緊我不等了、我這樣慢还把不得神父不喜歡了
A curatore monitus exĭtum foras venio.	因爲管學房的告訴了我、我來了出門。
Serò venis, duitĭne expectandi mihi causa fuisti.	你來的遲了叫我等了一大会兒

C. VIII. 八章

Veniam peto, cum maturius accedere non potuerim.	求寬恕因爲不能來的快
Nihil est, quòd veniam petas: ad impossibĭlia nemo tenetur; procedamus.	你不用求寬恕因爲人不能的事沒有罪、走罷
Sed quod aer est?	到底天氣怎么樣
Cælum serēnum, dies est innubĭlus, tempestas arrīdet.	好天氣、天晴、天氣对。
Mox erit nubilum cælum, cæli perturbatio sequetur; adversa, et iniqua tempestas est futura.	等一会天陰了、天氣不好、後來就有暴風。
Undè hoc scis?	怎么樣知道
Procul nubem speciecorvi ab aquilone ascendentem aspicio, quæ mortalibus proculdubio infausta erit.	我看見北边有一片雲彩起來好像一个黑老鸛這个雲彩一定要招一个大害于人類

Colloquium V. 問答之五

Quo usque tandèm?	到什么地步呢
Fulgŭra, tonitrŭa, fulmĭna, grandĭnem denique frugĭbus infestam afferet: Quod Deus avertat.	閃、雷、霹靂、傷東西的雹子、都是他要惹來的。天主保佑不這樣罷
Cum sol æstuet aportabŏne umbēllam, ne solis ardor infuscet mihi faciem?	既然日頭利害我拿傘罷怕晒黑了
Tibi non constas, nubes enim, ut dicis, mox solem obumbrabunt.	你說的沒有一定因爲你說雲彩就要遮日頭
Eò magis eam mecum portare oportet, ne forte pluat, et madefiamus.	所以我更該當帶去恐怕下雨我們都濕了
Rectè admoneres, si viam longiorem instituerenius.	若我們要走的遠你的主意可以
Si inferiori aliquando	我想下人有時候

C. VIII. 八章

verum dicere licet,	也可以說老實話、
imprūdens nimis	所以我想說你納
mihi vidēris.	太冒失
Audaciorem te vidi	總沒有見過這么覇
neminem, cave ne	道的人、小心恐怕
alăpam tibi ducam :	要打你一个嘴吧、
fuit cui ma-	頭裡有一个人為
gni constitit	一句訕笑人的話
dicterĭum.	受了大難
Ne in malam partem	我求你納不要把
istud accipias, quæso ;	這個話當不好意、
jocandi enim gratiâ loquebar.	因為我說的玩兒、。
Quò viam dirigemus, ut ani-	我們往那裡去散
mo demus lusum ?	一散心
Ut libet. Animi pendeo,	隨便。我疑惑、沒有
sum animi dubius.	一定的主意
Quod ad me attinet, arcem	論我說、我想
Montis, vel navem actua-	看大砲台或

Colloquium V. 問答之五

riam inspicere vellem.	是一個兵船
Hinc in arcem patet via	這裡有到砲台直
certa, neque longa.	直短短的一條路
Lentè incedamus, quia ex	慢走罷因為
pedibus labōro.	我脚不好
Ego etiam propĕrè progrĕ-di non valeo,	我也不能快走
cum nudius tertius, &	因為前三四天
quartus febre laboraverim.	一連發燒
Nunc esne ex morbo recreatus?	如今好了么
Mihi quidem melius, sed	我好的多
nondum confirmata	到底还沒有全
valetūdo est, & offensi-	好了反大病倒
ones ex gravibus morbis sunt timendæ.	是可怕的
Mihi pedes dolent acrĭter,	我脚疼的利害、若
benemeritus de me esses,	你納給我治這个
si mihi eriperes hunc dolorem.	病我就狠多謝你。

C. VIII. 八章

Aqua fervĭda eum levabit, ut opīnor.	滚水洗、我想輕些這个疼
Hæc non solum dolorem non levat, sed facit, & acuit:	這个不单不輕疼還叫人加倍疼、
hanc extremis digitis ipse non attingĕres.	你自巳也不能用指頭摩
Ut morbus est difficilimus, ita medicus nobilissimus quærĭtur;	病越重該找越明的大夫
perītum medicum voca.	所以你該請高明的醫生
Timeo, ut ex hac infirmitate convalescere possim.	我恐怕不能治好了這个病
Multos vidi gravius ægrotantes, qui tamen diem non obierunt.	我看過多少人比你病的重並沒有死。
Ego aliquos novi, quorum alii ex hoc ipso morbo tenĕris sub annis e vita cesserunt, l. migraverunt:	有多少人我認得、一半爲這个病幼年死的

Colloquium V.	問答之五
alii autem præ doloris	一半因為疼的受
magnitudine, ut fit l.	不得自殺了
solet, sibi mortem cons-civerunt.	時常有的事情
Nihil mirum ; omni	沒有什么可納罕
ætati mors est	的、不論什么年紀
communis.	的人都能死
Sed aliquem noscis,	到底你認得一个
qui vulneribus meis	什么人能治我這
mederi possit ?	些瘡
De præclaro medĭco audīvi,	我听見有一个有
qui quemcunque morbum,	名的醫生各樣的
modò sit sanabilis, curare	病他都能治只要
valet ; hunc, si placet,	是可治的病、若你要
tibi quam primum vocabo.	我快快的給你請。
Quò maturius, eò melius : est	越早越好、這裡有
hic bivĭum l. trivium, quæ	岔路往砲台的
est ad arcem via ?	是那一條呢

C. VIII. 八章

Est latior, et planior.	寬平的就是
Ave sacerdos : quò viam dirigis ?	神父好、往那裡去
Ad arcem Montis ; si te comitem nobis adjungeres, gauderem.	到山砲台若你納同我們去我喜歡。
Mihi integrum non est te comitari ; prospĕrum iter tibi precor.	送你納由不得我、好一路平安
Quis te ex hac frequentia salutavit l. compellavit ?	這些个人誰問老爺好
Est dux exercitus, nomiue Rufus, uatione Anglus, qui more majorum nunquam barbam radit.	是个將軍呌陸傅英吉利國的人他按着他們的老規矩總不剃鬍子
Unde eum noscis?	在那裡認得他
Ex Pekino, ubi eum in Imperatoris aula priùs offendi, deinde cum eo vixi conjunctissime.	在北京先見了他在朝裡頭、後來與他狠相好
Quid istuc ?	他到那裡作什麼

Colloquium V. 問答之五

Imperatorem gratulatum accederat ob victoriam a Scythis occidentalibus reportatam.	他去朝拜皇上因為勝了韃子地方
Militaveratne ipse eo bello?	他去過那裡打仗么
Equidem, ille fuerat auxiliarium ab Anglia dux, qui cùm præliis secundis semper fuisset usus, bonam operam eo bello navavit, benequе rem gessit.	是、他是英吉利來救兵的將軍、他頭裡打仗常順當、在此仗辦的好大有功
Num quoties cum hostibus prælio dimicavit, toties superior discessit?	难道每一次同仇敵打仗常占了便益么
Ita sanè: accidit tamen olim, cum tribunus esset militum, ut dum medius in medios in hostes majori impetu fertur,	是、到底頭裡多咱他當一个都司、利害攻仇敵之内、

C. VIII. 八章

in captivitatem inciderit:	被擄了
sed non multò post liber-	但不多時候贖出
tatem vindĭcans, addu-	來了動新步兵
censque pedites integros, hostes penĭtus fudit.	把仇人全打敗了
Sed quæ erat belli	爲什么緣故打起
causa?	仗來
Non alia, quod quidem ac-	我没有听見別的
ceperim, quam ambitio:	就是爲貪心
de imperio certabatur.	因爲他們爭競王位。
Estne Rufus matrimonio junctus?	這个將軍成了家么
Agricŏlæ filiam, qui eam	他娶了一个農夫
hæredem fecit ex asse,	的女孩兒是好看
pulchram quidem aspe-	的但是不好性情
ctu, sed asperam ingenio,	的他全繼了父親
uxorem duxit.	的家産
Quare virgĭnem duxit,	這个閨女剛能彀
quæ plebeio vix nubere	嫁平常百姓爲什、
posset?	么將軍娶了他

Colloquium V. 問答之五

Quia cum Ponto præficeretur, ejus amore captus est in tantum, ut ejus fratrem sibi obsistentem susceperit perdendum.	因為多咱定了他朋度的總督狠看上這个閨女、就是他的哥哥阻擋總督總督壞定了他
Nunquid eum reapse interfecit?	果然殺了他沒有、
Minime, attămen eum accusavit quasì regnum (ad maximos honores pro meritis fuerat evectus) affectasset.	沒有、但他有功勞得了一个大体面所以告了他是反叛。
Rem male l. improspĕrè cessisse conjicio.	我就估量總督這一件事情不成。
Equidem: nam, cum imperator ille, bello composito, de Persia triumphasset, vicissim ei diem dixit.	是這樣、因為那个人得了元帥去同白尔西亞打仗勝了、凱旋回來反倒告了他
Quid inde? Amissa civi-	後來怎么樣、降了

C. VIII. 八章

tate, cum omnibus in-	他一自人兒、因爲
vīsus, et exosus esset, in	衆人都看不起他
Angliam, domum sese	恨他、沒奈何回
recipere cogitur.	英吉利國到家去了
Quomodo ergo in Asiam	爲什么又回來到
iterum rediit?	亞西亞地方
Bellum Asiaticum de	因爲要去亞西亞打
Rufo admonuit, &	仗想起他來、雖然
legionibus in Asiam	他不願到底定他
destinatis, licet	管、去亞西亞打仗
invītus, præficitur.	的衆隊兵
Ecce sensìm ad montem	這不知不覺得到
pervenīmus: ecce clivus	了山、這裡有难
ascensu difficilis.	上的坡子
Nec acclivĭa, neque decli-	上坡子下坡子
via naturæ meæ arrīdent;	都不对我
cessant pedes, deficiunt	走不動沒有力量

Colloquium V. 問答之五

vires, cado animo. 我失了望

Suspice magnæ molis mœnĭa valĭdà, suspice tormenta bellica, et animus tibi pro viribus erit. 你看砲台的墻高大又結實還有許多的砲你就有了精神

Altiora sunt hæc, quam ut ego adire possim, fractis infirmitate viribus; sed et fortè arcis magister mihi, ut alienigĕnæ, ingrediendi facultatem negabit. 這些个太高我不能彀到、因爲有病軟弱了、況且管砲台的大概不許進去、因爲我是外國的人

Pone curas, nihil est, quod verearis: ego non te prodam, omnemque tibi loquendi occasionem avertam. 你放心不要怕、我不露你是外國的、我也免你說話的機會

Hic opus, hic labor est: utĭnam aut ego mutus, 就是這个費事、把不得我暫且成了

aut ille surdus ad tempus fiat. 一个啞吧或管砲台的成了一个聾子

Requiesce in me, quoniam nihil adversi tibi accidet. 這个事情放我身上一定沒有什么害

COLLOQUIUM. VI. 問答之六

Narratio Deambulationis. 講曠路的事

Mathæe, te salvum volumus: tua longa mora nos valde de te solicitos tenebat. 瑪陡好平安你回來的狠遲叫我們好罣心

Et merito. Quid ? aliquid infaustum ? 本來有緣故。什么、有什么不順的事情么

Pavore territus loqui non valeo, narrare non vacat; mittite me, ut indusium mutem; sudor enim toto corpore manat. 害怕的利害說不上來也沒有工夫講、讓我去換汗褂子、我出了一身汗

Bene facis, ne alvo astrin- 你這樣好免着風

garis, sed celeritèr revertĕre.	到底快回來
Ad sacellum prius me conferam ad orandum, gratiasque Deo agendas, qui me e tantis periculis liberavit.	我先該當到小堂念經感謝天主救出我來從大危險
Quæ pericŭla, amabo te, nihil a nobis abscondas.	從什么危險求你不要隱瞞我們什么。
Sinĭte me abire ; a cœna colloquemur.	讓我去、吃晚飯纔說
Nugas agis ? non te dimittemus, donec rei summam nobis referas.	你要哄我們么我們不饒你去、一定呌你講這个事情的大概
Ut reliqua omittam l. silentio prætermittam, quia singŭla persequi impossibĭle; me, quasi emissarium alienigĕnam, comprehenderunt apparitores, tradi-	不能一條一條都說出來不用題起别的、差人當我是外國的探子、拿了我交給兵

C. VIII. 八章

derunt custodiæ, in vincu-lăque conjecerunt ; et	看守、上了鎖也差
parum abfuit, quin Sinensi	不多要送到中國
magistratui me traděrent puniendum ; sed ego ne-	官罰我、我說不要
gavi ad ejus tribūnal stare velle.	到他衙們審我。
Quo pacto te, ut Sinensem,	怎么樣認得你
agnoverunt ?	是中國人
Loquēlâ ; cum enim ad ar-	因為說話、因為到了
cem essemus, accĭdit, ut	砲台那裡遇見
aliquid comĭti incautè	事我不覺得同夥
dicerem ; et licèt ille	計說了一句話雖
protinùs me interpel-	然他立刻不呌說、
lavit dicens : Tace ;	他也說不要言語
rem perdis ; periīsti,	你壞了事、沒有命了、
apparitores, qui astabant,	到底在旁边我認
quosque ignorabam, illicò	不出來的差人立
mihi manus attulere :	刻下手拿我、不用
quid quæris l. quid multa?	說別的若

Colloquium VI. 問答之六

me suffocavissent, si Sacerdos non egisset ad vocatum, neque multis deprecatus pro me fuisset.	神父不保護我懇懇求他們、还要壓死了我
Quæ tunc temporis animo volvevas, quid tibi in mentem veniebat?	那時候你心裡想什么想起什么來
Primum quidem compos mei l. mentis non fui, deinde ad me reversus hoc me consolabar, quòd non ignorabam bonum comitem mihi in adversitate affuturum.	起頭我糊塗了後來醒過來了有些安慰因爲知道我的好夥計在這个难裡頭必定相幇我
Qua ratione igitur te solverunt?	後來怎麽樣放了你
Ad judicem me adduxerunt, qui comitem jurare jussit, conceptis verbis: Juro per Deum,	送我到官府他就命夥計發誓說我在天主台前發誓

BIBLIOTECA NACIONAL DE LISBOA

C. VIII. 八章

juvenem hunc exploratorem non esse, sed scholasticum	說這个年輕的人不是探子但是奉教
Christianum, qui, si vita suppĕtet, olim clericus legitime, l. rite ordinatus, Evangelium ethnĭcis prædicare propōuit: quo juramento delato, me liberum abire permisit.	的孝生他天主保佑慢慢按規矩上品定主意勸化外教、發了這个誓吽我隨便走了
Nunc ergo sacerdos est juramento vinctus, tu verò solutus.	這樣神父如今有本分守那个誓你倒沒有
Nequaquam; me etiam ad jusjurandum adegerunt in eădem verba.	不是這樣、他們倒还逼着我發一樣的誓。
Arcem igitur vidistine?	到底你看了砲台了沒有
Vix exteriora ejus; interiora etenim non nisi ingredienti patēre queunt.	剛看了外面進去纔能看裡頭

Colloquium VI.	問答之六
Contristor laborum tuorum:	可憐你這些辛苦
visne rursùs arcem Montis visere?	你還要去看山砲台么
Nec montis, nec vallis.	山、谷砲台都不要看
Quod si Sacerdos, te præcipiat, ut eum rursus illuc comiteris, quid facies?	但若神父命你再送他去到那裡、你該怎么樣
Obtemperans ibo, non ex animi sententia; subditorum est obedire; sed ad primum tumultum, rebus in arctis portâ utar ea, quam primò videro.	我就听命去、到底不是本意。听命是在下的本分、但若有了什么事情、到了一个難的地步我就看從那裡跑好。
COLLOQUIUM VII.	問答之七
Lusitanus, & Sinensis.	西洋中國二人。
Adventum tuum, Domine, quo diutiùs expectavi, eò plus gratŭlor.	日久仰望老爺來恭賀

C. VIII. 八章

Ego vicissim primum Deo gratulor, qui me incolŭmem in mediis fluctibus servavit, deinde humanitati vestræ in me excipiendo gratum præbeo.	我也感謝天主在海浪裡頭保佑我平安後來也多謝你們迎接我的爱情
Ad *cha* te voco, te invīto, & adventum gratulor.	慶賀老爺來、請茶
Gratiam tibi habeo; sed cum huic potioni non sim assuefactus, me excusatum vellem.	多謝你納到底我諡不慣不要怪我
Si Romæ fueris, Romano vivito more.	俗語說隨鄉入鄉
Procedente tempŏre, monitum observare licebit.	我慢慢可以隨這个俗語
Ut primas teneas æquum est, sede hic benè.	老爺該當上坐、請在這裡坐
Nimium honorem acceptare nefas.	不敢當

Colloquium VII. 問答之七

Ubīque terrarum hospes primum locum tenere, in more est.	天下一理客人在上坐
Tam comis es, quam qui comissimus; sed urbanitas nimis exquisīta respuenda, ut tibi, & mihi incommŏda.	再沒有像你這樣礼貌的人、到底礼貌不要太細因為彼此不方便。
Liberè ergo, & simpliciter tecum agam, & quidqnid tibi incommodo fuérit, me libere moneas, velim.	所以我老老實實的待老爺、若有什么不方便老爺也隋便告訴我
Hæc est comitas, quæ non solum humanitatem non lædit, sed etiam fovit.	這樣的禮貌不但不害人情还有益。
Dic mihi, quæso, quando portum nostrum attigisti, l. quando Macaum appulisti?	請問幾時到我們的海口、幾時在澳門湾船
Minus viginti quinque dies sunt, quòd hùc pervēni: a diebus quinque, & vi-	我到了还不彀二十五天、我是八月

C. VIII. 八章

ginti huc perveni nonis Augusti.	十三到了如今有二十五天
Pridie ejus diei fuit tempestas valida.	八月十三前一日有一个大風暴
Et periculosa etiam, si contrarius esset ventus.	若風不順还是危險的
De quo regno, & civitate es tu ?	老爺是那一國、那一府
Lusitanus sum, ex Olisipone civitate.	我是西洋國里斯坡府
Quando ex Lusitania solvistis ?	老爺們幾時在大西洋開了船
Januario anni vertentis.	今年正月。
Rectâne via huc navigastis ?	直直的到這裡么
Minime: Indiæ portum unum, aut alterum attigimus; ubi dies non	沒有、我們經過小西洋一两个海口在那裡就過

Colloquium VII. 問答之七

multos morati sumus. 不多幾天

Miror, vos tam longam vi- 我納罕你們走遠
am tam brevì confecisse. 路怎麼樣快

Et fuerunt malaciæ fre- 还有好幾次工夫大
quentes, & longæ; sic 沒有風、這个都有
voluntas Dei tulit. 天主的意思

Quot socii tibi sunt? 老爺有几位夥伴

Tres sunt superstites ex 起身的時候有六个
sex, qui profecti sunt. 如今在的有三个

Magnopĕre doleo trium 我狠难過有三位
mortem; qua ægritudine 死的、他們是什么
decesserunt? 病死的

Ex phtisi duo, reliquus 两个是老病死的
submersus interiit. 那一个是淹死的、

Bene habiti l. excepti estis 那个船主其餘别
tota navigatione a nau- 的水手都待老爺
clēro, ceterisque nautis? 們好么

C. VIII. 八章

Haud pessime: nos non meritos omnes coluerunt, & in honore habuerunt.	可以的、我們不該當得他們待我們這樣體面
Quoties in die cibum capiebatis?	你們天天吃幾次飯
Ter l. (tribus vicibus), hoc est, jentabamus, prandebamus, et cœnabamus; frigente vero hieme, vel plaga, quater, aut quinquies.	喫三次、就是點心、午飯、晚飯。若冬天、地方狠冷吃四五次
Cur tam frequenter reficiebamini.	為什么這么多次保養肉身
Quia frigus stomachum acuit, calor vero frangit, l. quia frigore stomachus acuitur, calore vero frangitur l. hebetatur.	因為冷、脾胃消化的快、熱、消化的慢
Oh terque quaterque beati, quibus appetentia cibum, supra quam dici potest, suavem reddit!	嗳大有福的人他們想吃、吃的就有說不來的味道

Colloquium VII. 問答之七

Diene, noctuque navigabatur?	晝夜都行船么
Ita. Insomnes ergo noctes nautæ ducebant.	是、所以水手一夜不睡覺
Non; sed primi cubitu surgebant, postremi cubitum ibant: sed jam aliquid vicissim mihi a te inquirendum.	不、頭一班兒睡起來第二班兒又睡、但如今該我問你的事情
Fortè non satis sum instructus, ut tibi recte respondere valeam: forsan etiam non satis sum omissior ab re, ut verum ad amussim referre audeam.	要答應的好恐怕我的本事不彀、又恐怕有偏情不敢說一點兒不錯
Hoc te fide dignum planè ostendit; quod est tibi nomen?	說這个就顯出你是忠信的人、你納貴姓
Ego vocor Su Antonius.	賤姓蘇名安多尼

C. VIII. 八章

Unde es tu?	貴處
Ex Nankinensi urbe, Suchou nomine.	我是江南蘇州府
Quot annos ætatis habes, l. quot annos es natus?	貴庚、你納多大歲数
Trigesimum secundum ago.	我今年三十二
Scholasne frequentasti?	你念过書么。
Ita. Quot annos literis incubuisti?	念過了。念了機年
Plusquam decem annos l. decem annos, et plus.	十年多
Doctoris ergo laureâ insignītus es?	得了功名沒有
Etsi immerito, et præter opinionem omnium.	雖然不該當、人也想不到我就得了。
Suntne Christianæ religionis professores in patria tua?	你們那裡有教友沒有
Aliqui sunt, qui hoc nomine gloriantur.	有多少奉教的人。
Es tu ipse Christanus?	你也是教友么
Sum quidem; sed dissolūtus.	是、到底冷淡

Colloquium VII.	問答之七
Professine sunt majores tui veram Religionem?	你們家裡、頭裡也是教友么
A sex generationibus progenies mea Christianismum amplexa est.	我們奉了教有六代
Fueruntne, qui in persecutionibus Christo renuntiarent?	聖教窘難的時候有背教的么
Non defuerunt, qui tormentorum vi, & varietate territi a fide deficerent, Christianum nomen ignominia aspergentes; plures tamen Deum potius, quam homines timentes, & virtutibus enitentes martyrii palmam adepti sunt.	有些因爲害怕刑法、又多又利害、就背了信德也汚辱教友的名号、到底有許多的怕天主不怕人修各樣的德行得了致命的光榮
Fuerunt propinqui tui ex hoc numero?	也有你的親戚在這些裡頭麼

C. VIII. 八章

Equidem; in his numerantur soror major, & frater natu minimus.	有、在他們裡頭有我的一个姐姐、一个兄弟
Fuit ergo nupèr in Christianos persecutio.	所以新近有了一个風波
Et quidem dira nimis, & quæ Neronis retulit l.. expressit imaginem.	還是一个利害的狠像奈羅時候的風波
Quomodo exorta?	這个窘难是怎麽樣起頭
A parvis initiis, ut fit, ad summa pervenit.	起頭小、後來長大、是常有的事情
Sed quod ejus enitium?	到底怎么樣起頭
Fuit Christianus, pudet dicere: fuit clericus, horret natūra!	是个奉教人、难說、是个修道、可憎的
Jam intellīgo, Fideles ad	懂得了他到衙門

magistratus detulit, ut	裡告教友、如同如
Judas; sed quare cò de-	達斯、到底爲什麼
mentiæ, & impietatis	到了這个糊塗、惡
pervenit?	心的地步。
Cum a suo Episcŏpo pro-	因爲他的主教責
pter flagitia quædam reprehenderetur, et pœ-	罰他的多少罪、
nâ mulctaretur, in rabi-	瘋了、如瘋狗一
em actus, non secus ac	般、另外有魔鬼
rabiosus canis, dæmŏne fa-	惹他、爲露別人
ces addendo, seīpsum, ut	是奉教的、也甘
alios proderet, prodere	心露自已是、还
non dubitavit; et invi-	把這个惡事歸
diam malefacti in Epis-	與主教、再没有
copum vertit, quo nihil	這樣醜听的、嗳
turpius dictu; tanta	人的惡心怎么
est perversitas humani cordis!	樣到這个地步
Quid inde?	後來怎么樣呢

C. VIII. 八章

Re ad Imperatotem delata, Christianum nomen delere decretum, et præfectis provinciarum sub gravi pœna mandatum, ut diligenter Christianos perquirerent, eisque optionem mortis, vel apostasīæ darent. Fuit hæc lex in Christianos ad unguem servata; Fuerunt præfecti, qui ut invidiam plebis in eos crearent, meliusque rem gererent, ediderunt in vulgus, eos rempublĭcam prodĕre molīri;

把這个事情奏了皇上降聖諭命滅聖教、命各省的總督嚴察教友、叫他們两樣挑一樣、就是不背教該殺不守這个旨意該受大罰這一條律例官府行的嚴不嚴有多少總督要叫百姓恨他們爲辦事更嚴就造一句謠言說他們要背國家、

Colloquium VII. 問答之七

brevi tamen rigor ille aliquantŭlum remīsit; nam pro pœna capitis exilii fuit supposita.	到不多時候就來那么嚴了因爲死罪就改了个充罪
Tu igitur quo pacto evasisti? num jurejurando literis mandato fidei renuntiasti?	你怎么樣逃了难道寫字發誓背教么
O Deus, admitterem ego tantum facinus? tanti scellĕris capācem me ducis?	吾主、我能犯這麼大罪么老爺想我就忍心行此惡麼
Mihi parce: ex imprudentia potius, quam de industria verbum ex ore prodīvit; absit a me, hoc cogitare.	饒恕我些、我說出來這一句話是胃失的並不是故意的万不敢起這樣念頭
Verumtămen rerum gesta-	雖然如此大概我

Cap. VIII. 八章

rum rationem coram te	該當把這些事情
reddere, æquum videri poterit.	告訴老爺明白
Cum tuus præpositus non	既然我不是你的
sim, nihil est, quod mihi	上司沒有什么要
rationem reddas.	緊告訴我
Me attende, & causam meam dicam.	你听我要訴冤
Ut libet. Ut rem plenius	隨便。要講明白這
oxponam, altius mihi	一件事情、該當從
recurrendum.	起頭講
Ne longam orationem ha-	不要講半天的話
beas, quia tempus festi-nat.	因爲時候快過去了
Quiesce: proditor ille, cum	等一等我还没有
scholas frequentarem,	説完、那个失信的
fuit condiscipulus meus,	人我念書的時候
& æmulus; quapropter	是我同窗对手、因
ejus contumaciam, &	此我早明白了他
vindictam, quæ magis,	的牛性報仇一日

Colloquium VII. 問答之七

magisque in dies cres-	一比日利害雖然如
cebant, perspectas habui;	此還把他升了聖
& fuit clericāli militiæ	品雖然他頭裡同
adscriptus: ego autem	我商量交朋友的
eo nunquam familiariter	事情我到底總不
usus fui; sed cavi mihi ab eo l. cavi eum, etsi	同他熟还是相反
mecum de amicitia ineunda egerat.	我小心他
Sed quid tantum pondus	到底爲什么你講
verborum?	這么些呢
Ne longam orationem vitio	不要把我這个大講
verte l. vertas, non	論當不好意我不
tenebo te pluribus:	要累贅你、
ubi rescivi eum inter &	我一知道他同主
Episcŏpum contentio-	教辯論就躲避臨
nem esse, evitavi im-	近的風暴、隨時候
pendentem tempesta-	就甘心流徙到廣
tem, cessi tempori, ultro exulatum ivi Cantonem;	州府因爲早知道

C. VIII. 八章

prævidebam enim persecutionem futuram, sicut eventu comprobatum conspeximus.	必定有窘难後來果言驗了也看過了。
Non perquirebantur Cantone Christiani?	在廣州府不察教友么。
Ecce rursus male de me æstĭmas; perquirebantur quidem; sed cum ignōtus, ut extranĕus, omnīnò essem, quis me prodĕret, quomodo, ut Christianus, agnoscerer?	老爺又疑惑我。察是察到底既然我是外路人沒有一个人認得我誰能露出我來怎麼能知道我是天主教呢
Quo vescebaris; quomodo victui providebas?	在那裡吃什么怎么樣過日子
Casâ parvi conducta, magno proventu sutorem faciebam: quia ea in provincia hanc artem periti rarissimi inveniuntur.	不多錢賃了一个草房作鞋匠賺多少銀子因爲這一省人狠少熟這个手藝

Colloquium VII. 問答之七

Non mirandum igitur, hujus regionis populos nudis pedibus, ut plurimum incedĕre. 所以怪不得這个地方的人多半光脚走路

Hic mos tamen magna jam ex parte abolevit; quoniam multi a me sutoriam artem didicerunt. 這个風俗到底大改了、因爲有許多的人跟我學鞋匠的手藝

Sed ut ad propositum revertamur; qui superstites Christiani servati? non omnes, ut videre est, in Cantonem migraverunt. 再說頭裡的罷到下的教友明明的沒有全搬到廣東怎么樣得了平安

Alii antra deserti petivere, ut patruus meus, ibīque monasticam vitam magna virtutis laude pro- 有的到深曠野裡頭比方說我的叔叔他們在那裡隱修、大立

fitentes, herbis, ut olim	德行、如同向日
Paulus, vescebantur ; alii	保祿刨菜根、度
verò in speluncis deli-	日、有的藏在山
tentes se vivos sepelie-	洞如活埋自已、
bant : incredibile dictu,	說不來他們所
quot ærumnas, quot labores, quot miserias	受的苦難、辛苦、
pertulerint ; fatendum	窮苦、該當承認
est, me non *(tam)* quam isti	我沒有他
fuisse spiritu ferventem.	們熱心
Erat hoc duodevigenti pro-	中國十八省
vinciis Imperii Sinensis commune ?	都是這樣么
Discrimen erat pro ingenio	按各總督各官
præfectorum, et judicum ;	府的脾氣有分
omnia autem providentia	別、到底各樣的
Dei gubernabat : *Capillus*	事都是天主照
de capite vestro non peri-	管、聖經上說你
bit sine Patre vestro, qui	們一根頭髮吊

Colloquium VII. 問答之七

in cœlis est, dicit Scri-	下來也有在天
ptura. Quando ergo do-	聖父的意思。你
mum revertisti ?	几時回家去下
Inclinata jam re : domum	這个事情下去一
verò perveniens, bona	些就去了、到了、家
mea lite persecutus sum,	裡為家產打官司
et (quis credet) causâ	人想不到輸了本
cecĭdi, litem perdidi ; vel	來沒有輸、讓了人
potius, juri meo, etsi ægre,	因為不要為挽同
cessi, ne cadūca recu-	不長久的倒失落
perans æterna amitterem.	永遠的。

Caput IX. *Exemplaria Epistolarum.*

1

Ambrosius Petro, cæterisque amicis salutem dicit.

Multi simul epistŏlas poscitis: multis ecce mitto, sed unicam: convĕnit unica multis, quos unice diligo; quæ tamen erit, ut multæ, quando multi legetis.

Hæc scripsi raptim, animo alia cogitante, quod velim ignoscatis. Valete.

Macai, quarto calendas Junii anni octavi imperii *Tau cuam:* l. Macai die vigesima nona Maji anni 1828.

2

Jacobus Bartholomæo S. D.

Si vales bene est, ego quidem valeo.

Qui tibi has literas reddet, vir probus est, & bene doctus, mihique amicissimus: habet isthic nonnihil negotii, quod, quale sit, ab eo, si placet, intelliges, atque ad id explicandum illum auctoritate tua, non solum propter æquitatem causæ, sed mea etiam causâ libentius adjuvabis; hoc te vehementer rogo. Pluribus verbis tecum agam cum plus otii nactus fuero: amicis salutem a me dices. Vale.

Nankini, pridie nonas Junias anni decimi: l. die quarta Junii anni 1830.

（一）

鼎補落西恭候
自多祿諸公近好深蒙敎命弟致書聞命
之下豈敢更違所愛而自疎乎遵修片楮敬
達諸兄幸祈全覽因弟向愛衆之心惟一無
二即此一書雖云簡褻而于衆共目亦可謂
良多矣輟筆心忙圖快草此幸勿見怪
寓澳門道光八年五月二十八日

（二）

雅哥伯問候　巴尔多祿茂
歲華屢易念切知交雁墜魚沉未曉近祉何
似弟藉無恙謹以慰聞茲者敝友素稱莫逆
偶有小事經涉貴處索弟介紹求兄權面秉
公排啟兄可就近問明情由致此友非獨聲
氣相投而且明正自任懇祈原弟之情僅此
三求暇時細及並請　近安不盡暨候列友在江南十
年六月初四日

3

Barnabas Leurentio S. D.

Literas tuas ubi a tabellario accepi, solvi, & legi, vix credas, quid animo meo instillarint jucunditatis, qua voluptate, qua lætitia perfuderint; statim vero ad Ambrosium currens, exposui, quid optares, grata illi fuit tua voluntas, gratus illi tuus animus, denique pro munere accepit, quod tu pro munere poscebas.

Quam ad eum dedisti epistolam, nondum quidem legendam dedit, sed tamen ut et doctam laudavit, et amoris erga se plenissimam, ac promisit responsurum se tibi vel hodie, si per occupationes liceat. Qnod scribis, te infirma esse valetudine, vehementer doleo, et te amicè admoneo, ut in omnibus semper valetudinis rationem habeas, quæ semel amissa, sero, vel nunquam recuperatur.

Quod ad flores attinet, nymphæas quatuor mitto, lilia vero cum in promptu non habeam, cum habuero mittam, quod boni consulas, velim.

Xam hai 4.° idus Septembris anni 1829 (die 10 Septembris).

次於提塘華函忽至敬謹披閱如坐春風自
竟五內俱快即兄亦不能遥想其樂之何極
也遵向鼎莆落西細談兄之情意欣求無不
心悅神服願領深情兄所與鼎之函雖未与各
友過目而已贊爲卓見高明文顯簡要應與
兄之愛若合符節伊云本日若閑亦可回覆
文案但貴体欠和令人悠然神往奈煉丹無
術只以箴規之情相勸而已萬望深自愛鼎
珍重時安因人和氣一失復原維難即可復
之而尚憂其晚所托覓花之事目下付得蓮花
四根玉蘇現無所有如獲時即當遣送暫且
辱命不勝倉卒待罪之至諸希
鑒宥並請福安
老陵佐大先生如面巴納自便顕在
上海九年八月初十日

4

Exemplar. Epistolar.

Franciscus Soares Yam Roberto S. D.

Non est, quod miseris, quod ignotus ego ad te scribam; nam etsi ignotus tibi sim nomine, ignotus vultu, tamen scribendi causa mihi magna satis est, quòd scribo ad te virum notissimum: non equidem vidi os tuum reverentiæ, et honoris quam dignissimum, sed tuæ sunt virtutes, et tam crebò mihi auditæ, et tam altè in animo insculptæ constanti proborum sermone, ut neminem in orbe terrarum videar nosse meliùs, nosse reverentius.

Quare cum hæc cognitio non ex vultus lineamentis excepta, sed ex animi virtutibus hausta, eò major sit, quo est præstantior virtus, quam vultus, erit virtutis tuæ hìc ostendere, quam bene te norim. Etiam atque etiam vale. Quod si ad me rescribere digneris, hæc erit Epistolæ inscriptio:

Reverendo admodum Francisco Soares Congregationis Missionis Presbytero Per Olisiponem

Romam.

㊃

素未識荆而致書台次幸勿見卻總緣大德輝名如雷貫耳慕風愛敬斷不在面挹芝顏而後洂銘也且以君子時揚聲名猥籍弟自謂仰慕者于兄無貳況感德化之及人者定然高于容貌之濫交諒兄之大德亦必不負弟之識人之明也順候近佳不戩

九章

文九

揚

羅白多先生大人

兄或不嫌弟卑而辱還答信面上寫如左可也

煩交

方祭各所亞里從阿里斯保到羅瑪府

5

C. IX Exemplar. Epistolar.

Augustinus Sena Kin Thomæ S. P. D.

Si vales gaudeo, & ipse valeo, & Marcus noster valet. Utinam ejus essent generis meæ literæ, ut te, quemadmŏdum scribis, delectare possent! Si ita res esset, acciperes a me crebras omnīno, nec eas sane minus longas, quam optare videris. Verum, cum nec ipse tu ignores, quanta Latini sermonis paupertate laborem, & egŏmet mihi ipse sim conscius, quanta difficultate ad homines doctos, tuique similes scribam, ne mirere si vel rariores, & breviores, quam expectas, a me tibi reddantur. Prætereă nihil unquam fere est, quod ad te scribam, nisi te a me fieri plurimi, de quo ipse non dubitas; et si quid aliquando est, deest pene semper, cui id recte dari possit. Necesse est igitur, certiorem me faciant sodāles tui, quoties istuc proficiscentur, et ipse tu nobis aliquod literarum præbeas argumentum, si modo meas elicere voles. His enim ad tuas benevolentiâ magis erga te mea adductus respondi, quam quid respondere occurreret, nisi forte in eo epistolæ materiam a nobis quæsitam esse, putes, ut me tibi tum de præterito, tum etiam de futuro silentio excusarem Vale. Olisipone calendis ipsis Januarii, quas salutares tibi precor, et faustas.

(五)雖無翰及何日忘懷緬想大兄大人動止安和弟與同人瑪尔哥皆藉無恙所云弟之書足歡錦念如是乎弟當竭其所長以遂尊意但弟辣丁才淺兄所素知何可于博孥之前班門弄斧是以徒勉嘔心剛候有数兼又俗狀塵容殊無足爲知已者道雅不欲以尋常通候瑣瀆淵聰其外無非弟心素仰重于兄耳然此亦所稔於胸中況且時事或有可紀又艱雁便徒托响風故欲兄之同人每往貴處必使弟知爲幸多矣兄又應示之何欵以便稟覆特修此札實出中情兄可諒此書之意庶寬欠候之責並請　福祉順候元禧

金多黙大先生　照　　在阿里斯保元且　亞斯丁便頭

6

Exemplar. Epistolar.

Leu Andræas Rev.do Antonio S. D.

Abeunti mihi prima occurrit tibi literas dandi opportunitas, ut mei, et eorum, quæ mihi comisisti, rationem reddam.

Me quidem toto itiner ehuc usque, Deo favente, belle habui, sed lentius prògressus magnis imbribus præpedītus.

Ham chou pertransire, et literas tuas reddere, mihi integrum nou fuit, quia hac tempestate quod illuc ducit iter inundationibus omnino est impervīum, sed paucos intra dies easdem illuc securè mittere spero. Duo scholastici, quos curæ meæ comisisti bene se habent, et gerunt: eorum patientiam in necessitatibus, obedientiam in difficultatibus commendatas volo.

Cùm tuo nomine Rev.do Li Petro præcepissem, ut in urbem sese reciperet, ægrè obedivit; scripto non præcīpi, ut oportebat, aliasque difficultates causans, quĭbus acquiescere in potestate mea esse, negavi. Pax ubique esse, comperio, nisi quod aliquibus in ecclesiis inquieti, et perversi sunt, qui quæstus, vel vindictæ causâ Fideles se delaturos, minitantur; harum minarum etsi ore tenus tantùm invaluit usus, dolore tamen bonos propter affensam Dei, et pusilanīmes propter metum afficiunt: eos omnes consolari conor Apostŏli (Pauli) verbis: Per multas tribulationes oportet, nos introīre in regnum Dei. Salutem plurimam Sodalibus tuis verbis meis dicito. *Suchou*, pridie idus Majas anni undecimi.

自離左右未遇便于，双魚緣值逢機謹當肅而復命敬稟者自從奉委以來天主保佑一路平安獨惜大雨阻隔難以兼程又因杭州之道雨水漲發人不能行故此不從杭而另趋別道所托佳札以是未能就地照交諒不日亦可妥致貴門生二人循規蹈矩甚得清安即有所急需則忍耐以待有所維難則逡巡听命可欣可羨之至惟是以兄之命而命李神父回城彼則辞之以無信可據并説種種崎嶇多方推却弟亦無權柄以允其意現聞各處皆獲平安只有数人欲圖報仇稱執教友送官以嚇財自用雖係尋常口中無意之言不過青天浮翳卻無碍于太虛然好人心操謂其得罪天主即胆小者亦有畏其害者也因此弟以保祿勉吾等願入天國未免多受苦難之言以慰衆望諸友不敢瑣瀆叱名是荷便鴻附佈憑楮聆恋虔請福安並候履祺伏祈鈞鑒

INDEX.

Alphabetum	pag.	1
Accentus		13
Quantitas syllab.		14
Declinationes substantivorum		15
. . . *Adjectivorum*		22
Pronomina		26
Comparativa		31
Superlativa		id.
Generum regulæ		33
Declination. verborum		40
Verba irregularia		65
Præterita irregularia		72
Exercitationes		81
. . . *Passivum*		87
. . . *Qui, quæ, quod*		88
Syntaxis		97
Vocabula versa		107
Usus casuum		111
. . . *verborum*		129
. . . *Conjunctionum, adverbiorum, & figurarum*		139
Colloquia		151
Exemplaria Epistolarum		222

le 1/50218

BIBLIOTECA NACIONAL DE LISBOA

ERRATA.

Pag. 29	Abrerbium	adverbium
112	gloria (7)	gloria (6)
id	por	pro
120	planicie	planitie
121	petictur	petetur
124	concilio	consilio
130	mimiæ	nimiæ
132	comittam	committam
id	(61)	(69)
143	(b)	(i)
id	(c)	(a)
id	(a)	(8)
144	suplicio	supplicio
id	defecerunt	defecerunt
145	Epczeuxis	Ep izeuxis
148	*diliciæ*	*deliciæ*
id	(9)	(6)
154	animavertunt	animadvertunt
185	duitine	diutine
186	quod aer	qui aer
193	nt	ut
197	hic opus	hoc opus
201	volvevas	volvebas
212	enitium	initium
226	miseris	mireris
id	crebo	crebro
230	affensam	offensam